

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Ministry of Agriculture and Cooperatives

รายงานผลการตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔
ประเด็นการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ

รายงานผลการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ฉบับสมบูรณ์
ของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล
ประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ในประเด็นการตรวจสอบย่อย
“การป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ”
เพื่อสนับสนุนการตรวจสอบของ อ.ค.ต.ป.เฉพาะกิจ คณะที่ ๑

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ : บทสรุปผู้บริหาร	๑
ส่วนที่ ๒ : การรายงานผลการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการตามประเด็น	๕
การตรวจสอบและประเมินผล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔	
๑. ชื่อประเด็นการตรวจสอบและประเมินผล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔	๕
๒. ความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างประเด็นการตรวจสอบกับยุทธศาสตร์ชาติ	๕
๓. ประเด็นการตรวจสอบของ ค.ต.ป. ประจำปีกระทรวงที่สอดคล้องกับประเด็นการตรวจสอบหลัก	๕
๔. วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบและประเมินผล	๕
๕. ขอบเขตของการตรวจสอบและประเมินผล	๕
๖. การดำเนินงานภายใต้ประเด็นการตรวจสอบหลักของ อ.ค.ต.ป.	๖
๑) ความเป็นมาของโครงการ	๖
๒) การดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)	๘
๓) ผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลแผนงาน/โครงการ	๑๐
๗. วิเคราะห์ความเสี่ยงของการตรวจสอบและประเมินผลตามประเด็นการตรวจสอบย่อย	๑๘
๘. ข้อค้นพบจากการตรวจสอบและประเมินผลตามประเด็นการตรวจสอบฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์การตรวจสอบของ อ.ค.ต.ป.	๒๓
๙. สภาพแวดล้อมหรือปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อเป้าประสงค์ของกระทรวงตามประเด็นการตรวจสอบ	๒๓
๑๐. ข้อเสนอแนะ แนวทางการแก้ไขที่ต้องการเสนอในเชิงนโยบายต่อรัฐบาล	๒๓
๑๑. สรุปประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากประเด็นที่ตรวจสอบฯ	๒๔
ภาคผนวก	
๑) ภาพประกอบการลงพื้นที่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
๒) ตารางแสดงข้อมูลรายละเอียดโครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ และ พ.ศ. ๒๕๖๔ (แผ่นซีดีแนบ)	

รายงานผลการตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ฉบับสมบูรณ์
ของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวง

ส่วนที่ ๑ : บทสรุปผู้บริหาร

แนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐราชการ (ค.ต.ป.) กำหนดเป้าหมายในการบูรณาการการทำงาน ร่วมกับคณะอนุกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐราชการ (อ.ค.ต.ป.) คณะต่างๆ และคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล (ค.ต.ป.) ประจำกระทรวง โดยให้ อ.ค.ต.ป. คณะต่างๆ เป็นเจ้าภาพหลัก ในการกำหนดประเด็นการตรวจสอบหลักโดยถ่ายทอดไปยัง ค.ต.ป. ประจำกระทรวง และค.ต.ป. ประจำกระทรวง กำหนดประเด็นการตรวจสอบย่อยตามภารกิจของกระทรวงที่สนับสนุนประเด็นหลักของ อ.ค.ต.ป. คณะต่างๆ เพื่อให้การตรวจสอบและประเมินผลมุ่งไปสู่ทิศทาง และเป้าหมายเดียวกันในประเด็นการตรวจสอบที่สำคัญ นโยบายเร่งด่วน หรือนโยบายสำคัญ และให้ข้อเสนอแนะจากการตรวจสอบที่เป็นประโยชน์ และลดผลกระทบจากการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่างๆ ซึ่ง อ.ค.ต.ป. เฉพาะกิจคณะที่ ๑ ได้กำหนดประเด็นการตรวจสอบหลัก “การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัยในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบ การบริหารจัดการแหล่งน้ำ การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร การจัดการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการบริหารจัดการเมื่อเกิดภัยแล้งหรืออุทกภัย โดยมี ค.ต.ป. ประจำกระทรวงที่สนับสนุนข้อมูลการติดตามผลการดำเนินงานตามประเด็นหลัก ได้แก่ ค.ต.ป. ประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ค.ต.ป. ประจำกระทรวงพาณิชย์ ค.ต.ป. ประจำกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ค.ต.ป. ประจำกระทรวงกลาโหม ค.ต.ป. ประจำกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ค.ต.ป. ประจำกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และ ค.ต.ป. ประจำสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ โดยกำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดส่งรายงานผลการตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ให้สำนักงาน ก.พ.ร. ในฐานะฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐราชการ (ค.ต.ป.) ภายในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการคัดเลือกประเด็นการตรวจสอบย่อย “การป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ” ที่ดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๔ โดยมีผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ดังนี้

การป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ

จากการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลในประเด็นการจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัยในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ของโครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ และ ๒๕๖๔ มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ๑) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ : หน่วยงาน อำนวยการขับเคลื่อน ๒) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ : กรมชลประทาน ๓) กระทรวงคมนาคม : กรมเจ้าท่า กรมทางหลวงกรมทางหลวงชนบท การรถไฟแห่งประเทศไทย ๔) กระทรวงมหาดไทย : กรมป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ๕) กรุงเทพมหานคร ๖) กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : กรมทรัพยากรน้ำ โดยโครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ มีโครงการ รวมทั้งสิ้น ๒๔๔ รายการ ได้รับโอนจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๗,๑๘๙.๐๕๒๖ ล้านบาท

ผลการเบิกจ่าย จำนวน ๕,๘๕๓.๕๐๘๓ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๔๒ ซึ่งมีโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๑๙๔ โครงการ (คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๕๑) และโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้างจำนวน ๕๐ โครงการ (คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๔๙) สำหรับโครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีโครงการรวมทั้งสิ้น ๒๒๒ รายการ งบประมาณตามแผน จำนวน ๘,๑๖๔.๘๓๒๔ ล้านบาท ได้รับโอนจัดสรรงบประมาณ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๓ จำนวน ๕,๓๑๖,๕๗๕,๐๖๑ บาท ผลการเบิกจ่าย จำนวน ๒,๐๖๐.๕๐๕๖ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒๔ โดยมีโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๔ โครงการ (คิดเป็นร้อยละ ๑.๘๐) อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๒๑๒ โครงการ (คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๕๐) และอยู่ระหว่างกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน ๖ โครงการ (คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๐) ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔ ทั้งนี้ ทางคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พบความเสี่ยงที่สำคัญของโครงการ ดังนี้

๑. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน/ปฏิบัติการ :

๑) ช่วงตอนกลางเริ่มจากแม่น้ำป่าสักตอนเหนือเขื่อนพระรามหก ปรับปรุงคลองระพีพัฒน์ ให้น้ำได้ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที เพื่อส่งน้ำและระบายน้ำไปปลายคลองระพีพัฒน์ ระยะทางยาวประมาณ ๓๒ กิโลเมตร การปรับปรุงคลองระพีพัฒน์ และอาคารประกอบต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นไปตามแผนงาน ซึ่งสามารถระบายน้ำไปปลายคลองได้ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที เมื่อแล้วเสร็จ อาจจะมีผลกระทบต่อพื้นที่ตอนล่าง ที่รับน้ำจากปลายคลองระพีพัฒน์ ซึ่งเป็นพื้นที่ Flat มีความลาดต่ำเกิดน้ำท่วมขังได้ง่าย จะต้องสามารถรับน้ำและระบายน้ำออกไปตามแผนให้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว มิฉะนั้นจะเกิดสภาวะน้ำท่วมในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และฉะเชิงเทรา เพิ่มขึ้นจากปกติได้

๒) การดำเนินการขุดลอก ขยายคลองระพีพัฒน์ ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ตลอดสาย

๓) การก่อสร้างแหล่งเก็บกักน้ำของกรมชลประทาน พบว่าบางโครงการใช้ระยะเวลาดำเนินการหลายปีจึงจะแล้วเสร็จ จึงยังไม่มีประเมินประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมทางเศรษฐกิจ หรือข้อมูลความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ

๔) เนื่องจากแนวเสาเข็มงานเขื่อนป้องกันตลิ่งบริเวณ กม. ๐+๘๓๐ L/R ตัดผ่านแนวท่อส่งก๊าซใต้ดินขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๑๖ นิ้วของ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) มีระยะห่างจากแนวท่อส่งก๊าซใต้ดินเพียง ๐.๓๒ เมตร ซึ่งตามที่ ปตท.กำหนดไว้ต้องมีระยะห่างไม่น้อยกว่า ๑.๐๐ เมตร จึงทำให้บั้นจั่นตอกเสาเข็มแนวก่อสร้างกำแพงป้องกันตลิ่ง อยู่ในระยะการทำงานที่ไม่ปลอดภัย เพราะต้องลอดผ่านแนวสายไฟฟ้าแรงสูง

๒. ความเสี่ยงด้านการเงิน : การขับเคลื่อนแผนบรรเทาอุทกภัยลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ทั้ง ๙ แผนงาน ยังไม่มีความชัดเจน เรื่องระยะเวลาการดำเนินการให้แล้วเสร็จ และการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการตามแผน เพราะมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณแผ่นดิน

ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนโครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้มีข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะ แก้ไขและเพิ่มเติม ที่ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขดังนี้

ข้อค้นพบที่ต้องการให้ส่วนราชการ/จังหวัดนำไปดำเนินการปรับปรุง

๑) การดำเนินการขุดลอก ขยายคลองระพีพัฒน์ ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ตลอดสาย

๒) การก่อสร้างแหล่งเก็บกักน้ำของกรมชลประทาน พบว่า บางโครงการใช้ระยะเวลาดำเนินการหลายปี จึงแล้วเสร็จ จึงยังไม่มีประเมินประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมทางเศรษฐกิจ หรือข้อมูลความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ

๓) จากการตรวจสอบและพิจารณาแผนดำเนินงาน และแผนงานก่อสร้างของกรมชลประทานแล้วพบว่าช่วงตอนกลางเริ่มจากแม่น้ำป่าสักตอนเหนือเขื่อนพระรามหก ปรับปรุงคลองระพีพัฒน์ให้รับน้ำได้ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที เพื่อส่งน้ำและระบายน้ำไปปลายคลองระพีพัฒน์ ระยะทางยาวประมาณ ๓๒ กิโลเมตร การปรับปรุงคลองระพีพัฒน์ และอาคารประกอบต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นไปตามแผนงาน ซึ่งสามารถระบายน้ำ ไปปลายคลองได้ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที เมื่อแล้วเสร็จ อาจจะมีผลกระทบกับพื้นที่ตอนล่าง ที่รับน้ำจากปลายคลองระพีพัฒน์ ซึ่งเป็นพื้นที่ Flat มีความลาดเตี้ย เกิดน้ำท่วมขังได้ง่าย จะต้องสามารถรับน้ำและระบายน้ำออกไปตามแผนให้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว มิฉะนั้นจะเกิดสภาวะน้ำท่วมในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และฉะเชิงเทรา เพิ่มขึ้นจากปกติได้

ข้อค้นพบที่ต้องการให้คณะรัฐมนตรีตัดสินใจ : การขับเคลื่อนแผนบรรเทาอุทกภัย กลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ทั้ง ๙ แผนงาน ยังไม่มีความชัดเจน ในเรื่องระยะเวลาการดำเนินการให้แล้วเสร็จ รวมทั้งเรื่องการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการตามแผน

๑. ข้อเสนอแนะที่ต้องการให้ส่วนราชการ/จังหวัดนำไปดำเนินการปรับปรุง

๑) กรมชลประทาน ควรพิจารณาแนวทาง ดังต่อไปนี้

๑.๑) เร่งรัดการปรับปรุงการขุดลอกคลอง และปรับปรุงการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำคลองระพีพัฒน์ตลอดสาย ให้แล้วเสร็จตามแผน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ทั้งในด้านการส่งน้ำชลประทาน และการระบายน้ำหลาก โดยเริ่มตั้งแต่คลองระพีพัฒน์ผ่านโครงข่ายระบบชลประทานที่มีอยู่เดิม ไปจนถึงสถานีสูบน้ำและประตูระบายน้ำต่างๆ ที่ตั้งอยู่บริเวณชายทะเลอ่าวไทย และแม่น้ำสายหลักต่างๆ ทั้งในช่วงฤดูน้ำหลาก และช่วงฤดูแล้ง ถ้าดำเนินการตามแผนเสร็จ จะสามารถระบายน้ำในระบบชลประทานเพิ่มขึ้นจาก ๒๑๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที เป็น ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที

๑.๒) เร่งรัดปรับปรุงก่อสร้างระบบชลประทาน อาคารประกอบต่างๆ รวมทั้งการขุดลอกคลองระบายน้ำ และพื้นที่แก้มลิง เพื่อรองรับน้ำในพื้นที่ตอนล่าง ให้ได้ตามแผนงานที่กำหนดไว้ ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เพื่อให้รับน้ำจากปลายคลองระพีพัฒน์ได้ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที โดยไม่ทำให้เกิดน้ำท่วมพื้นที่ตอนล่างเพิ่มขึ้นอีกจากสภาพปกติ

๑.๓) เร่งรัดการดำเนินงานให้ได้ตามแผนงานทั้งระบบ เพื่อให้การระบายน้ำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถบริหารจัดการน้ำเก็บไว้ใช้ เมื่อถึงฤดูแล้งได้อย่างเพียงพอกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ รวมทั้งแผนการกักเก็บน้ำและสำรองน้ำไว้ใช้ ในกรณีที่เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ โดยไม่ให้เกิดผลเสียหายทางเศรษฐกิจ

๑.๔) ควรออกแบบแก้ไขบริเวณแนวจุดตัดกำแพงป้องกันตลิ่ง ตัดกับแนวท่อส่งก๊าซใต้ดินของ ปตท. ให้มีระยะห่างตามที่ ปตท.กำหนด และประสานงานกับการไฟฟ้าเพื่อตัดกระแสไฟฟ้าในช่วงที่มีการตอกเสาเข็มที่ลอดผ่านสายไฟฟ้าแรงสูงเพื่อความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

๑.๕) ควรนำระบบ SCADA (Supervisory Control and Data Acquisition) มาพัฒนาใช้ เพื่อให้มีระบบควบคุมบริหารจัดการอุทกภัยให้ทันต่อสถานการณ์ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๑.๖) ควรแบ่งระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

๑.๖.๑) ก่อนการดำเนินโครงการ ควรตั้งคณะกรรมการศึกษาสำรวจ เพื่อทำการวิเคราะห์และประเมินสภาพปัญหา ตลอดจนความคุ้มค่าการลงทุนของโครงการ

๑.๖.๒) ระหว่างดำเนินโครงการ ควรกำกับเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเป็นไปตามที่ประเมินค่าไว้ หากมีการเลื่อนกำหนดการแล้วเสร็จออกไปย่อมส่งผลต่อการประเมินโครงการเรื่องความคุ้มค่าการลงทุนได้

๑.๖.๓) หลังจากดำเนินการโครงการเรียบร้อยแล้ว ควรมีการประเมินผลประโยชน์ที่ได้จากโครงการ ให้ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นรูปธรรม

๒. ข้อเสนอแนะที่ต้องการให้คณะรัฐมนตรีตัดสินใจ : รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณให้กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถดำเนินการตามแผนครบถ้วน ทั้ง ๙ แผนงาน เพื่อบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ช่วยตัดยอดน้ำหลากหน้าเขื่อนเจ้าพระยาออกสู่อ่าวไทย เพิ่มความสามารถในการระบายน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน และแก้ไขปัญหาผลกระทบในพื้นที่นอกคันกั้นน้ำท้ายเขื่อนเจ้าพระยา ซึ่งพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ จำนวน ๑๗ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดนครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครนายก นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร สมุทรปราการ และจังหวัดฉะเชิงเทรา

ส่วนที่ ๒ : การรายงานผลการตรวจสอบและประเมินผล
ภาคราชการตามประเด็นการตรวจสอบและ
ประเมินผล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

**ส่วนที่ ๒ : การรายงานผลการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการตามประเด็น
การตรวจสอบและประเมินผล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔**

๑. ชื่อประเด็นการตรวจสอบและประเมินผล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

➤ การป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ

๒. ความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างประเด็นการตรวจสอบกับยุทธศาสตร์ชาติ

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ระดับที่ ๑ เป้าหมายการพัฒนาประเทศ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๒.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ระดับที่ ๒ แผนที่ ๑๙ แผนแม่บทการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

- พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ
- เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล
- อนุรักษ์และฟื้นฟูน้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ

๒.๓ แผนแม่บทฯ น้ำ ระดับที่ ๓ สนับสนุนเป้าหมายของแผนระดับที่ ๒ การจัดการน้ำท่วม และอุทกภัย

๓. ประเด็นการตรวจสอบของ ค.ต.ป. ประจำปีที่สอดคล้องกับประเด็นการตรวจสอบหลัก เรื่อง

➤ การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัยในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ของ อ.ค.ต.ป. เฉพาะกิจ คณะที่ ๑

๔. วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบและประเมินผล

๔.๑ เพื่อติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานโครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำที่ดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๔ ของกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อลดความเสียหายจากอุทกภัยของพื้นที่เกษตรกรรม ชุมชนเมือง เขตเศรษฐกิจ และพื้นที่เสี่ยงซ้ำซาก และสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

๔.๒ เพื่อให้ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการดำเนินงานภาพรวมของโครงการ ตามแผนงานบูรณาการสำคัญที่กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบ

๕. ขอบเขตของการตรวจสอบและประเมินผล

- ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานโครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำที่ดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๔ ของกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีการสอบทานและตรวจสอบตาม Value Chain ซึ่งส่งผลให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ของการตรวจสอบ คือ การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ประกอบด้วย

๑) การบริหารจัดการแหล่งน้ำ เช่น การฟื้นฟูแม่น้ำ/ลำคลอง/แหล่งน้ำธรรมชาติ การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม และการป้องกันการพังทลายของดิน ทำให้พื้นที่ป่าต้นน้ำได้รับการฟื้นฟูชะลอน้ำหลาก และป้องกันการเกิดการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ทำการเกษตรในพื้นที่ลาดชัน

๒) การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร เช่น การพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ/ระบบส่งน้ำให้เต็มศักยภาพ การพัฒนาแหล่งน้ำทางเลือกเพื่อสนับสนุนในพื้นที่ที่สำคัญ การจัดหาพื้นที่เกษตรน้ำฝนเพื่อลดความเสี่ยง/ความเสียหายในพื้นที่วิกฤต การเพิ่มผลิตภาพ และการปรับโครงสร้างการใช้น้ำ

๓) การจัดการน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค เช่น การประปาหมู่บ้านมีคุณภาพมาตรฐานการขยายเขตประปา/สำรองน้ำต้นทุน เพื่อรองรับเมืองหลัก/ท่องเที่ยว/เศรษฐกิจสำคัญ อัตราการใช้น้ำต่อประชากรเท่าเดิม และในอนาคตมีแนวโน้มลดลงมากขึ้นเรื่อย ๆ

๔) การบริหารจัดการเมื่อเกิดภัยแล้งหรืออุทกภัย เช่น การปรับปรุงการระบายน้ำ/สิ่งกีดขวางทางน้ำ การจัดทำฝั้งลุ่มน้ำ และบังคับใช้ฝั้งเมืองรวม/จังหวัดทุกลุ่มน้ำ การป้องกันน้ำท่วมในชุมชนเมือง ๗๖๔ เมือง การบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่วิกฤต และการเพิ่มประสิทธิภาพการปรับตัวและเผชิญเหตุในพื้นที่น้ำท่วม

๕) สอบทาน วิเคราะห์ การดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาล ๕ ด้าน วงจรคุณภาพ (PDCA cycle) และการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานโครงการฯ

๖. การดำเนินงานภายใต้ประเด็นการตรวจสอบหลักของ อ.ค.ต.ป.

แนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ กำหนดเป้าหมายในการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ คณะต่าง ๆ และคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวง โดยให้ อ.ค.ต.ป. คณะต่าง ๆ เป็นเจ้าภาพหลักในการกำหนดประเด็นการตรวจสอบหลัก และถ่ายทอดไปยัง ค.ต.ป. ประจำกระทรวง และให้ ค.ต.ป. ประจำกระทรวง กำหนดประเด็นการตรวจสอบย่อยตามภารกิจของกระทรวง ที่สนับสนุนประเด็นหลักของ อ.ค.ต.ป. คณะต่าง ๆ เพื่อให้การตรวจสอบและประเมินผล มุ่งไปสู่ทิศทางและเป้าหมายเดียวกัน ในประเด็นการตรวจสอบที่สำคัญ นโยบายเร่งด่วนหรือนโยบายสำคัญ และให้ได้ข้อเสนอแนะจากการตรวจสอบที่เป็นประโยชน์ และมีผลกระทบสูงต่อการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ และแก้ไขปัญหาการขาดการทำงานเชิงบูรณาการ ระหว่างหน่วยงานของรัฐ ซึ่ง อ.ค.ต.ป. เฉพาะกิจ คณะที่ ๑ ได้กำหนดประเด็นการตรวจสอบหลัก “การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัยในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ” โดยตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับความครบถ้วน/เพียงพอในการดำเนินการ โดยมี ค.ต.ป. ประจำกระทรวงที่สามารถสนับสนุนข้อมูลการดำเนินงานตามประเด็นหลัก ได้แก่ ค.ต.ป. ประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ค.ต.ป. ประจำกระทรวงพาณิชย์ ค.ต.ป. ประจำกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ค.ต.ป. ประจำกระทรวงกลาโหม ค.ต.ป. ประจำกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ค.ต.ป. ประจำกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และ ค.ต.ป. ประจำสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ โดยคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล ประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลในประเด็นการตรวจสอบย่อย “การป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ” ที่ดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งเป็นโครงการที่มีความสำคัญในการแก้ไขปัญหาการเกิดน้ำท่วมซ้ำซาก ในพื้นที่เจ้าพระยาฝั่งตะวันออกตอนล่างมีรายละเอียดโครงการดังนี้

โครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ

๑) ความเป็นมาโครงการ

ปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นเป็นประจำมีแนวโน้มความรุนแรง และความถี่ของการเกิดเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากสภาวะของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความแปรปรวนมาก สภาพภูมิประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดจนการบุกรุกพื้นที่ป่า การบุกรุกแหล่งน้ำสาธารณะ และการก่อสร้างสิ่งกีดขวางทางน้ำซึ่งส่งผลให้การระบายน้ำมีอุปสรรค หากไม่มีระบบระบายน้ำที่มีประสิทธิภาพ และแหล่งเก็บกักน้ำเพื่อชะลอการไหลของน้ำลงพื้นที่ลุ่มน้ำตอนล่าง เมื่อฝนตกหนัก ก็จะทำให้เกิดน้ำหลากเข้าท่วมพื้นที่อย่างรวดเร็ว เกษตรกรและประชาชนทั่วไปได้รับความเดือดร้อน ได้รับความเสียหายไม่เพียงเฉพาะชีวิตและทรัพย์สินแต่ยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมด้วย

การดำเนินการที่ผ่านมา กรมชลประทานได้พัฒนาระบบระบายน้ำ พร้อมอาคารควบคุมโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลางที่จะรองรับปริมาณน้ำหลากจากพื้นที่ตอนบน อาทิ เช่น เขื่อน อ่างเก็บน้ำ

รวมถึงโครงข่ายเชื่อมโยงแม่น้ำลำคลอง ซึ่งเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญที่จะช่วยชะลอการไหลของน้ำลงพื้นที่ลุ่มน้ำตอนล่างและบริหารจัดการน้ำในช่วงเกิดอุทกภัย ทำให้ผลกระทบปัญหาจากอุทกภัยต่อพื้นที่การเกษตร และชุมชนในเขตพื้นที่ได้รับประโยชน์จากโครงการดังกล่าวมีไม่มากเมื่อเทียบกับพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาระบบป้องกันอุทกภัย อย่างไรก็ตามในปัจจุบันอุทกภัยมีแนวโน้มความรุนแรงเพิ่มขึ้น และการพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำมีข้อจำกัด ดังนั้น กรมชลประทานจึงพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ โดยการปรับปรุงระบบชลประทานเดิมให้สามารถระบายน้ำได้อีกทางหนึ่ง อีกทั้งทำงานในเชิงบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาทางน้ำสายหลักที่ต้นเขินและสิ่งกีดขวางทางไหลของน้ำ เพื่อให้สามารถระบายน้ำได้เหมาะสม เพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ ผันน้ำ และพื้นที่รับน้ำนอง พัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเก็บกักน้ำเดิมให้เต็มศักยภาพ เพื่อลดปริมาณน้ำหลากรวมถึงการวางระบบป้องกันน้ำท่วมชุมชนเมืองที่เสี่ยงภัยจากน้ำหลากครั้งถึง โดยการก่อสร้างคันกันน้ำ ประตูระบายน้ำ อาคารระบายน้ำ ท่อระบายน้ำ ระบบระบายน้ำ อาคารป้องกันการกัดเซาะตลิ่ง ฯลฯ เพื่อป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำเป็นการช่วยเหลือหรือลดความเสียหายจากอุทกภัยของพื้นที่เกษตรกรรม ชุมชนเมือง เขตเศรษฐกิจ และพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยซ้ำซากและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวมด้วย

ผลกระทบ : น้ำหลากเข้าพื้นที่อย่างรวดเร็ว ประชาชนได้รับความเดือดร้อน เกิดความเสียหายต่อทั้งชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

เป้าหมายสำคัญ : ลดความเสียหายจากอุทกภัยของพื้นที่เกษตรกรรม ชุมชนเมือง เขตเศรษฐกิจ และพื้นที่เสี่ยงซ้ำซาก สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนแม่บท ๒๐ ปี : โครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ดังต่อไปนี้

(๑) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ ๕ การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในประเด็นที่ ๕ พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ

(๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แผนแม่บทย่อย ด้านการพัฒนา การจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ เพื่อความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ แนวทางการพัฒนาที่ ๓ จัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติ จัดระบบการจัดการพิบัติภัยจากน้ำในภาวะวิกฤติ (รวมถึงภัยจากน้ำท่วม ลมพายุ ภัยแล้ง แผ่นดินถล่ม พายุคลื่น (storm surge) และน้ำท่วมพื้นที่ติดทะเล (coastal floods) ให้สามารถลดความสูญเสีย และความเสียหายจากภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำ ตามหลักวิชาการให้อยู่ในขอบเขตที่ควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้สามารถฟื้นตัวได้ในเวลาอันสั้น โดยแบ่งตามลักษณะของแต่ละพื้นที่และลุ่มน้ำ

(๓) ยุทธศาสตร์กรมชลประทาน ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การป้องกันความเสียหายและสนับสนุนการบรรเทาภัยอันเกิดจากน้ำ สอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ด้านที่ ๓ การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย โดยมีกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ดังนี้

- การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติ โดยการก่อสร้างอาคารชลประทาน และโครงข่ายระบบชลประทาน ประตูระบายน้ำ และประตูรับน้ำ โครงการชลประทานเพื่อป้องกันภัยจากน้ำ การทำเส้นทางผันน้ำ และการพัฒนาพื้นที่รับน้ำ

- การเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ โดยการพัฒนาทางระบายน้ำ ปรับปรุงสภาพคลองผันน้ำ และพัฒนามาตรการสร้างความร่วมมือของชุมชนในการร่วมป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ

- การปรับปรุงระบบการจัดการข้อมูลด้านน้ำให้ทันสมัยและเป็นแบบ Real time เพื่อการพัฒนาแบบจำลอง (RID Model) และปรับปรุงระบบแจ้งเตือนภัย

๒) การดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

กรมชลประทานดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ โดยมีรายละเอียดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย แผนดำเนินงาน ๖ ด้าน หน่วยงานหลัก หน่วยงานรอง และหน่วยงานสนับสนุนที่รับผิดชอบ โดยแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี เปรียบเป็นเสาหลักของการปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ใช้เป็นเครื่องมือช่วยกำหนดกรอบการทำงาน ขอบเขต และแนวทางในการขับเคลื่อนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้เดินหน้าไปได้อย่างมีแบบแผน มีประสิทธิภาพ และเกิดความต่อเนื่องในระยะยาวตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำของประเทศ และดูแลผลกระทบต่อประชาชน ตามแนวทางการพัฒนาประเทศไทยในยุทธศาสตร์ชาติ ในด้านเศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงให้มีการพัฒนาการบริหารจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ อีกทั้งยังสามารถจัดให้มีน้ำสะอาดใช้ทุกครัวเรือนของชุมชนชนบท ตลอดจนการเพิ่มผลิตภาพของน้ำโดยการจัดหาน้ำ และใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า ตลอดจนให้สามารถจัดระบบการจัดการภัยพิบัติจากน้ำ ลดความสูญเสีย ลดความเสี่ยง และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ สำคัญสำคัญของแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ประกอบไปด้วย ๖ ด้าน ดังนี้

ด้านที่ ๑ การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค เพื่อจัดหาน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคให้แก่ชุมชนครบทุกหมู่บ้านหรือทุกครัวเรือน ชุมชนเมือง แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งการจัดหาแหล่งน้ำสำรองในพื้นที่ซึ่งขาดแคลนแหล่งน้ำต้นทุน พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานในราคาที่เหมาะสม และการประหยัดน้ำโดยลดการใช้น้ำภาคครัวเรือน ภาคบริการ และภาคราชการ

แนวทางการขับเคลื่อน กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยประสานและขับเคลื่อน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมทรัพยากรน้ำ เป็นหน่วยงานปฏิบัติหลักในการกำหนดมาตรฐาน จัดทำรูปแบบมาตรฐานสนับสนุนท้องถิ่นในการสำรวจ ออกแบบ และจัดทำโครงการนำร่อง พร้อมทั้งการถ่ายทอดเทคโนโลยี และเพิ่มขีดความสามารถให้ท้องถิ่นดำเนินการได้เองต่อไป โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติทำหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรน้ำในแต่ละภาคส่วนอย่างสมดุลและเป็นธรรม

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกรมชลประทาน คือ การขยายเขตประปา/สำรองน้ำต้นทุนรองรับเมืองหลัก/ท่องเที่ยว/เศรษฐกิจสำคัญ

ด้านที่ ๒ การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต เพื่อพัฒนาและปรับปรุงแหล่งเก็บกักน้ำ และระบบส่งน้ำใหม่ให้เต็มศักยภาพ พร้อมทั้งการจัดหาน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝน เพื่อขยายโอกาสจากศักยภาพโครงการขนาดเล็ก และลดความเสี่ยงในพื้นที่ไม่มีศักยภาพ ลดความเสียหายความเสียหายร้อยละ ๕๐ รวมถึงการเพิ่มผลิตภาพ และปรับโครงสร้างการใช้น้ำ โดยดำเนินการร่วมกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมเพื่อยกระดับผลิตภาพด้านน้ำทั้งระบบ

แนวทางการขับเคลื่อน สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นหน่วยประสานและขับเคลื่อนร่วมกับหน่วยงานปฏิบัติในการพัฒนาแหล่งน้ำในทุกขนาด ทุกประเภท โดยเฉพาะในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง การจัดการในพื้นที่พิเศษที่ต้องวางแผนเชิงบูรณาการทั้งอุทกภัยและภัยแล้ง การใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยประหยัดน้ำในภาคอุตสาหกรรม การเพิ่มผลิตภาพการใช้น้ำและการปรับโครงสร้างการใช้น้ำภาคเกษตรและอุตสาหกรรม การจัดหาน้ำในทุกมิติเพื่อสนับสนุนพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC)

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกรมชลประทาน มีดังนี้ ๑) พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำและระบบส่งน้ำให้เต็มศักยภาพ ๒) พัฒนาแหล่งน้ำทางเลือกสนับสนุนพื้นที่สำคัญ และ ๓) การจัดหาน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝนลดความเสี่ยง/ความเสียหายในพื้นที่วิกฤต

ด้านที่ ๓ การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ การจัดระบบป้องกันน้ำท่วมชุมชนเมือง การจัดการพื้นที่น้ำท่วมและพื้นที่ชะลอน้ำ การลดปัญหาสิ่งกีดขวางทางน้ำ รวมทั้งการบรรเทา

อุทกภัยในเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ ในระดับลุ่มน้ำและพื้นที่วิกฤตลุ่มน้ำขนาดใหญ่ ลุ่มน้ำสาขา/ลดความเสี่ยงและความรุนแรง

แนวทางการขับเคลื่อน สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ขับเคลื่อนบูรณาการแผนงานการแก้ไขปัญหา น้ำท่วมในพื้นที่วิกฤตอย่างเป็นระบบ โดยมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทย กรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นหน่วยงานหลักในการวางแผน ทั้งน้ำท่วมจากน้ำหลากและการระบายน้ำฝน โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ และหัวเมืองใหญ่ ตลอดจนการปรับปรุง เพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ รวมทั้งเร่งรัดการจัดทำผังลุ่มน้ำ ตาม พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ มาตรา ๒๓ (๕)

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกรมชลประทาน มีดังนี้ ๑) การปรับปรุงการระบายน้ำ/สิ่งกีดขวางทางน้ำ ๒) จัดทำผังลุ่มน้ำ และบังคับใช้ผังเมืองรวม/จังหวัดทุกลุ่มน้ำ ๓) ป้องกันน้ำท่วมชุมชนเมือง ๗๖๔ เมือง ๔) บรรเทาอุทกภัยพื้นที่วิกฤต และ ๕) เพิ่มประสิทธิภาพการปรับตัวและเผชิญเหตุในพื้นที่น้ำท่วม

ด้านที่ ๔ การจัดการคุณภาพน้ำและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน การนำน้ำเสียกลับมาใช้ใหม่ ป้องกันและลดการเกิดน้ำเสียต้นทาง การควบคุมปริมาณการไหลของน้ำ เพื่อรักษาระบบนิเวศ พร้อมทั้งฟื้นฟูแม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีความสำคัญในทุกมิติ เพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์ทั่วประเทศ

แนวทางการขับเคลื่อน กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขับเคลื่อนแผนงานการเพิ่มประสิทธิภาพ และควบคุมการระบายน้ำเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม โดยสำนักงาน ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ทำหน้าที่ในการบูรณาการการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งต้นน้ำลำธารและพื้นที่ชุ่มน้ำที่สมควร สงวนไว้ เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูแม่น้ำ คูคลอง แหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ โดยระยะแรกจะมุ่งเน้นแม่น้ำ ที่ไหลผ่านชุมชนเมือง เช่น คลองเปรมประชากร คลองลาดพร้าว คลองแสนแสบ เป็นต้น

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกรมชลประทาน คือ ฟื้นฟูแม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีความสำคัญ

ด้านที่ ๕ การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน เพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู พื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม การป้องกันและลดการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ต้นน้ำและพื้นที่ลาดชัน

แนวทางการขับเคลื่อน การฟื้นฟูป่าต้นน้ำมอบให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานประสานและขับเคลื่อน โดยดำเนินการควบคุมกันไป เริ่มจากกำหนดขอบเขตการใช้ประโยชน์เป็น เขตอนุรักษ์ เขตป่าไม้กันชน และการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ และ ๒ ที่ได้รับการผ่อนผัน ตามมติคณะรัฐมนตรี โดยจะดำเนินการกำหนดพื้นที่เป้าหมายที่มีผลกระทบด้านทรัพยากรน้ำรุนแรง ได้แก่ ลุ่มน้ำภาคเหนือและภาคใต้ในระยะแรกก่อน รวมถึงมีการผลักดันให้พิจารณาดำเนินการทั้งทางกลยุทธ์และการ ปรับระบบการปลูกพืชควบคุมกันไป เพื่อลดการชะล้างพังทลายของดิน

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกรมชลประทาน ดังนี้ ๑) พื้นที่ป่าต้นน้ำได้รับการฟื้นฟู และชะลอน้ำหลาก และ ๒) ป้องกันการเกิดการชะล้างและการพังทลายของดินในพื้นที่ทำการเกษตรในพื้นที่ลาดชัน

ด้านที่ ๖ การบริหารจัดการ (องค์กร) กำหนดให้จัดตั้งองค์กรด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ได้แก่ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) คณะกรรมการลุ่มน้ำ พร้อมกับปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูล คลังข้อมูลน้ำชาติ ตลอดจนสนับสนุนองค์กรลุ่มน้ำ การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่าง ภาครัฐและเอกชน การบริหารจัดการระบบชลประทาน พร้อมทั้งพัฒนางานวิจัย นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคการบริการและการผลิต รวมถึงพัฒนารูปแบบเพื่อยกระดับการจัดการน้ำ ในพื้นที่และลุ่มน้ำทั้งด้านการตลาด พลังงาน การผลิต และของเสีย

แนวทางการขับเคลื่อน สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติจะขับเคลื่อนการดำเนินการให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ และแผนแม่บทการบริหารจัดการน้ำ ๒๐ ปี ประกอบด้วย จัดทำปรับปรุง ทบทวน กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับด้านทรัพยากรน้ำ การส่งเสริมพัฒนาองค์กร การบริหารจัดการ

ทรัพยากรน้ำในระดับชาติ/ระดับลุ่มน้ำให้เป็นกลไกพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศด้านทรัพยากรน้ำ การจัดทำแผนแม่บท/แผนปฏิบัติการระดับลุ่มน้ำ รวมทั้งการจัดทำแผนบริหารน้ำในสภาวะวิกฤตทุกลุ่มน้ำ ตลอดจนติดตามและประเมินผลทั้งแผนงานภายใต้แผนแม่บท และการดำเนินงานของหน่วยงาน

๓) ผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล

คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ค.ต.ป.กษ.) ได้ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานโครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ และ ๒๕๖๔ โดยโครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ มีโครงการรวมทั้งสิ้น ๒๔๔ รายการ ได้รับโอนจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๗,๑๘๙.๐๕๒๖ ล้านบาท ผลการเบิกจ่าย จำนวน ๕,๘๕๓.๕๐๘๓ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๔๒ ซึ่งมีโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๑๙๔ โครงการ (คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๕๑) และโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้างจำนวน ๕๐ โครงการ (คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๔๙) สำหรับโครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ ปีงบประมาณ ปี ๒๕๖๔ มีโครงการรวมทั้งสิ้น ๒๒๒ รายการ งบประมาณตามแผน จำนวน ๘,๑๖๔.๘๓๒๔ ล้านบาท ได้รับโอนจัดสรรงบประมาณ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๓ จำนวน ๕,๓๑๖,๕๗๕,๐๖๑ บาท ผลการเบิกจ่าย จำนวน ๒,๐๖๐.๕๐๕๖ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒๔ โดยมีโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๔ โครงการ (คิดเป็นร้อยละ ๑.๘๐) อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๒๑๒ โครงการ (คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๕๐) และอยู่ระหว่างกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน ๖ โครงการ (คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๐) ข้อมูล วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔ ซึ่งเมื่อดำเนินการโครงการแล้วเสร็จจะมีพื้นที่ได้รับการป้องกันและลดผลกระทบ และครัวเรือนรับประโยชน์ โดยแบ่งตามปีงบประมาณ ได้ดังนี้ ปี ๒๕๖๓ ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๑๙๔ โครงการ มีพื้นที่ได้รับการป้องกันและลดผลกระทบ จำนวน ๙๐๖,๐๒๘ ไร่ (คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๕๐) และครัวเรือนรับประโยชน์ จำนวน ๑๘๙,๑๘๐ ครัวเรือน (คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๗๕) และปี ๒๕๖๔ ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๔ โครงการ มีพื้นที่ได้รับการป้องกันและลดผลกระทบ จำนวน ๓๑,๙๐๒ ไร่ (คิดเป็นร้อยละ ๓.๔๑) ทั้งนี้ โครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ ที่คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ค.ต.ป.กษ.) ได้ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล อยู่ภายใต้ แผนบรรเทาอุทกภัยเจ้าพระยาตอนล่าง ๙ แผนงาน โดยกรมชลประทานได้ร่วมบูรณาการกับหลายหน่วยงาน เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาอุทกภัยซ้ำซากในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างครอบคลุมพื้นที่ ๑๗ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดนครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครนายก นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี กรุงเทพมหานคร สมุทรสาครสมุทรปราการ และจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยแผนบรรเทาอุทกภัยเจ้าพระยาตอนล่าง ๙ แผนงาน มีรายละเอียดดังนี้

แผนบรรเทาอุทกภัยเจ้าพระยาตอนล่าง ๙ แผนงาน

ความเป็นมา

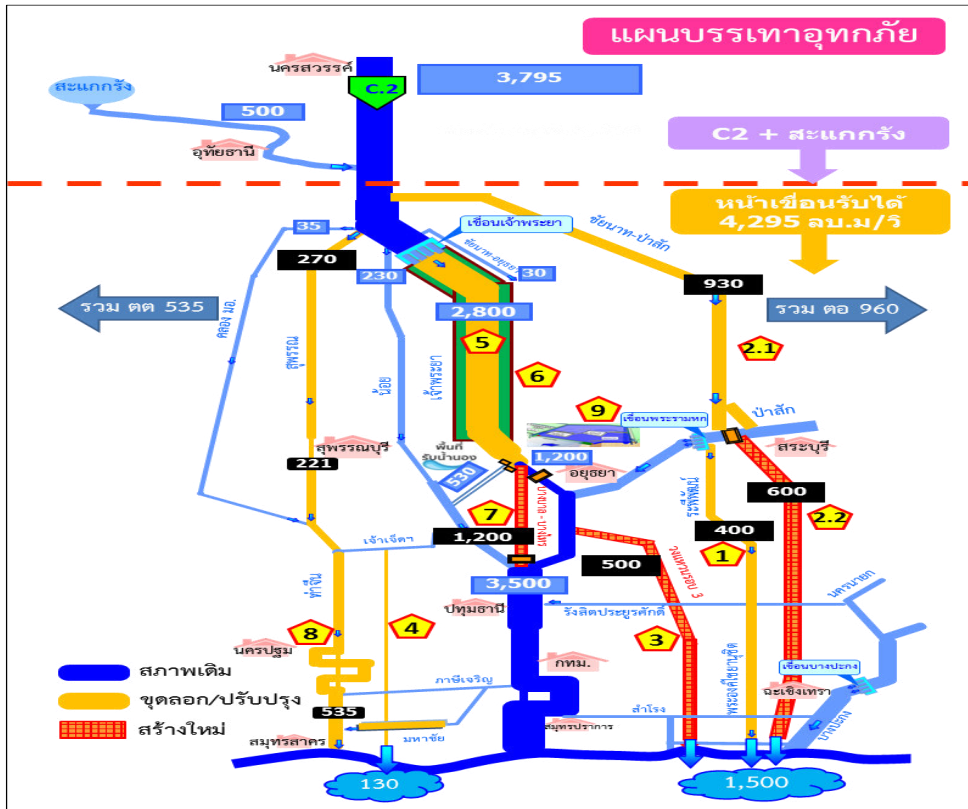
ลุ่มน้ำเจ้าพระยาคือลุ่มน้ำที่ลุ่มน้ำ รวมทั้งสิ้นประมาณ ๑๕๘,๕๙๒ ตารางกิโลเมตร เป็นลุ่มน้ำที่เป็นพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของประเทศ ทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว และพาณิชย์กรรม แต่จากปัญหาอุทกภัยซ้ำซากในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ๒๕๒๖ ๒๕๓๘ ๒๕๔๕ ๒๕๔๙ ๒๕๕๓ และ ๒๕๕๔ มีแนวโน้มว่าจะมีปริมาณน้ำหลากมากขึ้นในอนาคต ก่อให้เกิดความเสียหายให้กับประเทศอย่างมาก และกว้างขวางในทุกภาคส่วน ส่งผลให้เกิดความเสียหายกับพื้นที่ชุมชน พื้นที่การเกษตร และพื้นที่อุตสาหกรรม ทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยเฉพาะการเกิดน้ำท่วมในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งมีพายุจรพัดผ่านเข้ามาในประเทศไทยหลายลูก ทำให้ฝนตกหนักอย่างต่อเนื่อง

เกิดน้ำหลากไหลล้นตลิ่งแม่น้ำเจ้าพระยาและลำน้ำสาขา สร้างความเสียหายให้กับพื้นที่เกษตรกรรม ชุมชนที่อยู่อาศัยแหล่งอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ โดยมีพื้นที่น้ำท่วมประมาณ ๒๐ ล้านไร่ และประเมินปริมาณน้ำท่วมได้มากกว่า ๒๐,๐๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ธนาคารโลก (World Bank) ได้ประเมินความเสียหายจากอุทกภัยครั้งนี้ในลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีมูลค่าสูงถึง ๑.๔๒ ล้านล้านบาท

ที่ผ่านมา กรมชลประทานได้บริหารจัดการน้ำหลากโดยการระบายน้ำผ่านแม่น้ำ/คลองชลประทาน ทั้งทางฝั่งตะวันตก และฝั่งตะวันออกสู่อ่าวไทย ซึ่งปัจจุบันศักยภาพของการระบายน้ำผ่านเขื่อนเจ้าพระยา และคลองชลประทานสายหลักทั้งทางฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก รวมกันประมาณ ๓,๗๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที ก็ไม่สามารถรองรับปริมาณน้ำหลากจำนวนมากได้ (ปริมาณน้ำหลากที่ไหลผ่านสถานีวัดน้ำท่า C.๒ อำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์ ในปีที่เกิดอุทกภัย ดังเช่นปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ๒๕๓๘ และ ๒๕๔๙ มีค่า ๔,๖๘๖ ๔,๘๒๐ และ ๕,๔๕๑ ลูกบาศก์เมตร/วินาที ตามลำดับ) เนื่องจากระบบชลประทานส่วนใหญ่ถูกออกแบบไว้เพื่อการส่งน้ำเป็นหลัก และมีขนาดไม่เพียงพอ กรมชลประทานเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ได้หาแนวทางการบรรเทาปัญหาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งได้ประชุมเชิงบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และหารือร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิเรื่องน้ำในประเทศไทย เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหามหาอุทกภัยในลุ่มน้ำเจ้าพระยา ซึ่งแนวทางแก้ไขปัญหามาตรการใช้สิ่งก่อสร้าง และไม่ใช้สิ่งก่อสร้าง รวมทั้งต้องมีการบูรณาการหลายหน่วยงาน จากการศึกษาและรวบรวมแผนงานต่าง ๆ สรุปได้เป็นแผนบรรเทาอุทกภัยเจ้าพระยาตอนล่าง ดังนี้

๑. แผนบรรเทาอุทกภัยเจ้าพระยาตอนล่าง ประกอบด้วย ๙ แผนงาน

- ๑.๑ แผนงานปรับปรุงระบบชลประทานเจ้าพระยาฝั่งตะวันออกตอนล่าง
- ๑.๒ แผนงานคลองระบายน้ำหลากชัยนาท - ป่าสัก - อ่าวไทย
- ๑.๓ แผนงานทางระบายน้ำควบคู่ถนนวงแหวนรอบที่ ๓
- ๑.๔ แผนงานปรับปรุงโครงข่ายระบบชลประทานฝั่งตะวันตก
- ๑.๕ แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการระบายแม่น้ำเจ้าพระยา
- ๑.๖ แผนงานการบริหารจัดการพื้นที่นอกคันกั้นน้ำ
- ๑.๗ แผนงานคลองระบายน้ำหลากบางบาล - บางไทร
- ๑.๘ แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการระบายแม่น้ำท่าจีน
- ๑.๙ แผนงานพื้นที่รับน้ำนอง

รูปที่ ๑ แผนบรรเทาอุทกภัยลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง จำนวน ๙ แผน

๒. แผนการดำเนินงานและกรอบวงเงิน

แผนการดำเนินงานรวมทั้งสิ้น ๙ แผนงาน โดยมีกรอบวงเงินงบประมาณ ๔๐๙,๗๑๕.๗๘ ล้านบาท

ตารางที่ ๑ : ตารางสรุปความก้าวหน้าการดำเนินการ โครงการภายใต้แผนบรรเทาอุทกภัยลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ๙ แผนงาน

ที่	แผนงาน/โครงการ องค์ประกอบ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ระยะเวลา ดำเนินการ (ปี)		หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
			เริ่มต้น	สิ้นสุด	
	รวมทั้งสิ้น	๔๐๙,๗๑๕.๗๘			
๑	ปรับปรุงระบบชลประทานเจ้าพระยาฝั่งตะวันออกตอนล่าง	๖๖,๑๓๐.๘๖	๒๕๖๐	๒๕๖๙	กรมชลประทาน /กรมทางหลวง/กรมทางหลวงชนบท/การรถไฟแห่งประเทศไทย/สำนักงานกษนน้ำ
๒	คลองระบายน้ำหลากเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก	๑๐๐,๗๓๒.๐๕	๒๕๖๕	๒๕๗๐	กรมชลประทาน
๓	คลองระบายน้ำควบคู่กับถนนวงแหวนรอบที่ ๓	๘๒,๙๑๗.๓๖	๒๕๗๐	๒๕๗๒	กรมชลประทาน
๔	ปรับปรุงโครงข่ายระบบชลประทานฝั่งตะวันตก	๓๒,๓๗๒.๖๑	๒๕๖๑	๒๕๗๐	กรมชลประทาน/กรมทางหลวงชนบท/การรถไฟแห่งประเทศไทย
๕	เพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำแม่น้ำเจ้าพระยา	๗๓๔.๒๕	๒๕๖๐	๒๕๖๓	กรมเจ้าท่า/กรมชลประทาน
๖	การบริหารจัดการพื้นที่นอกคันกั้นน้ำ				หน่วยงานอื่นดำเนินการ
๗	คลองระบายน้ำหลากบางบาล-บางไทร	๒๑,๐๐๐	๒๕๖๒	๒๕๖๖	กรมชลประทาน
๘	เพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำแม่น้ำท่าจีน	๒,๐๒๙.๒๕	๒๕๖๕	๒๕๖๗	กรมชลประทาน
๙	พื้นที่รับน้ำนอง	๓,๐๖๗.๓๕	๒๕๖๑	๒๕๖๘	กรมชลประทาน

๓. ผลสัมฤทธิ์

เมื่อดำเนินการตามแผนบรรเทาอุทกภัยเจ้าพระยาตอนล่าง ๙ แผนงาน แล้วเสร็จ จะสามารถบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ช่วยตัดยอดน้ำหลากหน้าเขื่อนเจ้าพระยาออกสู่อ่าวไทย เพิ่มความสามารถในการระบายน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำท่าจีน และแก้ไขปัญหาผลกระทบในพื้นที่นอกคันกั้นน้ำท้ายเขื่อนเจ้าพระยา โดยพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างครอบคลุมตั้งแต่บริเวณจุดบรรจบแม่น้ำปิง และแม่น้ำน่าน ที่จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่เขตการปกครองใน ๑๗ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดนครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครนายก นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร สมุทรปราการ และจังหวัดฉะเชิงเทรา ในส่วนของระบบลุ่มน้ำ - ลำน้ำ ประกอบไปด้วย ลุ่มน้ำสะแกกรัง ลุ่มน้ำป่าสัก (แม่น้ำป่าสักตอนล่าง) และลุ่มน้ำเจ้าพระยา พื้นที่ราบลุ่มก่อนออกสู่ทะเลฝั่งตะวันออกจรดแม่น้ำบางปะกง และฝั่งตะวันตกครอบคลุมลุ่มน้ำท่าจีน มีพื้นที่ประมาณ ๔๖,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ทั้งนี้ คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ค.ต.ป.กษ.) ได้ติดตามตรวจสอบและประเมินผล ประเด็นการตรวจสอบย่อย “การป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ” ที่ดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ ซึ่งอยู่ภายใต้ประเด็นการตรวจสอบหลัก “การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัยในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ” อ.ค.ต.ป. เฉพาะกิจ คณะที่ ๑ โดยคณะกรรมการฯ ได้ลงพื้นที่ติดตามประเมินผลโครงการ ๓ โครงการ ดังนี้

๑. โครงการประตูละบายน้ำปากคลองระพีพัฒน์

๑.๑ ข้อมูลโครงการ

ที่ผ่านมากรมชลประทานได้บริหารจัดการน้ำหลากพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา โดยการระบายน้ำผ่านแม่น้ำ/คลองชลประทานทั้งฝั่งตะวันตก และตะวันออกสู่อ่าวไทย แต่เนื่องจากระบบชลประทานส่วนใหญ่ถูกออกแบบไว้เพื่อการส่งน้ำเป็นหลัก และมีขนาดไม่เพียงพอสำหรับใช้ระบายน้ำในปัจจุบัน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของการระบายน้ำของทุ่งฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา กรมชลประทานได้ดำเนินการศึกษาความเหมาะสมและผลกระทบสิ่งแวดล้อม การปรับปรุงระบบชลประทานเจ้าพระยาฝั่งตะวันออกตอนล่าง การดำเนินงานประกอบด้วยงานปรับปรุงชุดคลองคลอง และอาคารบังคับน้ำ เพื่อบริหารจัดการน้ำโดยรับน้ำจากแม่น้ำป่าสักเข้าคลองระพีพัฒน์ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที

ประตูละบายน้ำปากคลองระพีพัฒน์เป็นหนึ่งในอาคารชลประทาน ที่ต้องดำเนินการก่อสร้างใหม่ บริเวณประตูละบายน้ำพระราม ซึ่งเป็นอาคารประตูเรือสัญจรเดิม ปรับปรุงใหม่ให้สามารถระบายน้ำสูงสุด ๒๕๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที โดยก่อสร้างประตูละบายน้ำบานระบายตรงขนาด ๘.๐๐ x ๘.๐๐ เมตร จำนวน ๒ ช่องบานระบายพร้อมอาคารประกอบ

๑.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑.๒.๑ เพื่อรองรับการระบายน้ำจากแม่น้ำป่าสักเพิ่มขึ้น ๑๕๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที ร่วมกับท่อระบายน้ำปากคลองระพีพัฒน์เดิม ที่สามารถรองรับการระบายน้ำจากแม่น้ำป่าสัก สูงสุดได้เพียง ๑๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที และประตูละบายน้ำพระนารายณ์ที่สามารถรองรับการระบายน้ำ ได้สูงสุด ๑๕๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที ซึ่งอาคารระบายน้ำทั้งหมดจะสามารถรองรับการผันน้ำจากแม่น้ำป่าสัก เพื่อเข้าสู่คลองระพีพัฒน์ ที่อัตราการระบายน้ำ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที

๑.๒.๒ เพื่อรองรับการระบายน้ำที่เกิดจากปริมาณน้ำฝนที่ตก ในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างฝั่งตะวันออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒.๓ เพื่อช่วยบรรเทาปัญหาอุทกภัยบริเวณด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร

๑.๓ ผลสัมฤทธิ์

สามารถเพิ่มศักยภาพการผันน้ำเข้าสู่คลองระพีพัฒน์เพิ่มขึ้นอีก ๑๕๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที ร่วมกับท่อระบายน้ำปากคลองระพีพัฒน์ ซึ่งเดิมสามารถรองรับการระบายน้ำสูงสุดได้เพียง ๑๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที และประตูระบายน้ำพระนารายณ์ ที่รองรับการระบายน้ำได้ ๑๕๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที ซึ่งเมื่อดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จ อาคารระบายน้ำทั้งหมดจะสามารถรองรับการผันน้ำจากแม่น้ำป่าสัก เพื่อเข้าสู่คลองระพีพัฒน์ที่อัตราการระบายน้ำ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที และสามารถระบายน้ำที่เกิดจากปริมาณน้ำฝนที่ตกในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างฝั่งตะวันออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการช่วยบรรเทาอุทกภัยบริเวณด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานครได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๔ ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔)

๑.๕ หน่วยงานที่รับผิดชอบ สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดใหญ่ที่ ๒ สำนักพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่

๑.๖ แผน - ผลการปฏิบัติงาน

๑) แผนการปฏิบัติงาน ๙๗.๕๓ % ผลการปฏิบัติงาน ๓๑.๕๙ %

๒) งบประมาณที่ได้รับจัดสรร จำนวน ๒๐๙,๕๕๙,๐๐๐ บาท

๓) เบิกจ่ายจริง จำนวน ๑๑๐,๓๘๙,๙๓๓.๙๐ บาท (เบิกจ่ายล่วงหน้า ๔๑.๗ % เป็นเงินจำนวน ๔๖,๐๓๓,๕๐๐ บาท)

ตารางที่ ๒ : ตารางแสดงผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินตั้งแต่เริ่มโครงการ

หน่วย : บาท

งวดที่	จำนวน (บาท)	คิดเป็น (%)	หมายเหตุ
รวมเบิกจริง	๑๑๐,๓๘๙,๙๓๓.๙๐	๑๐๐.๐๐	-
เบิกจ่ายล่วงหน้า	๔๖,๐๓๓,๕๐๐.๐๐	๔๑.๗๓	-
เบิก ๑๐ งวด รวม	๖๔,๓๕๖,๔๓๓.๙๐	๕๘.๒๗	-
๑	๒,๕๐๑,๘๖๐.๗๓	๒.๒๖	เบิกจ่ายจาก ปีงบประมาณ ๒๕๖๒
๒	๓,๙๔๖,๕๗๐.๕๔	๓.๕๗	เบิกจ่ายจาก ปีงบประมาณ ๒๕๖๒
๓	๘,๗๐๙,๔๙๔.๓๙	๗.๘๙	เบิกจ่ายจาก ปีงบประมาณ ๒๕๖๒
๔	๓,๒๙๕,๘๘๐.๑๒	๑.๕๗	เบิกจ่ายจาก ปีงบประมาณ ๒๕๖๒
๕	๕,๒๔๒,๑๔๓.๐๐	๒.๕๐	เบิกจ่ายจาก ปีงบประมาณ ๒๕๖๒
๖	๙,๔๐๑,๓๓๔.๒๕	๘.๔๙	เบิกจ่ายจาก ปีงบประมาณ ๒๕๖๒
๗	๑๙,๓๙๘,๗๒๖.๖๕	๑๗.๕๗	เบิกจ่ายจาก ปีงบประมาณ ๒๕๖๒/๒๕๖๓
๘	๗,๓๖๕,๙๖๖.๐๔	๓.๕๒	เบิกจ่ายจาก ปีงบประมาณ ๒๕๖๓
๙	๓,๔๒๖,๔๕๕.๖๙	๑.๖๔	เบิกจ่ายจาก ปีงบประมาณ ๒๕๖๓
๑๐	๑,๐๖๘,๐๐๒.๔๙	๐.๕๑	เบิกจ่ายจาก ปีงบประมาณ ๒๕๖๓/๒๕๖๔

ที่มา : ข้อมูลแผนงานบรรเทาอุทกภัย ๙ แผนงาน กรมชลประทาน

๔) ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะในพื้นที่

จากการลงพื้นที่ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการประตูระบายน้ำปากคลองระพีพัฒน์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะในพื้นที่ ดังตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ : ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะในพื้นที่

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ
๑. การออกแบบแนวเสาเข็มงานเชื่อมป้องกันตลิ่งบริเวณ กม. ๐+๘๓๐ L/R ตัดผ่านแนวท่อส่งก๊าซใต้ดินขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๑๖ นิ้วของ ปตท. มีระยะห่างจากแนวท่อส่งก๊าซใต้ดินเพียง ๐.๓๒ เมตร ซึ่งตามที่ ปตท.กำหนดไว้ต้องมีระยะห่างไม่น้อยกว่า ๑.๐๐ เมตร จึงทำให้บ้นจันตอกเสาเข็มแนวก่อสร้างกำแพงป้องกันตลิ่ง อยู่ในระยะการทำงานที่ไม่ปลอดภัย เพราะต้องลอดผ่านแนวสายไฟฟ้าแรงสูง	๑. กรมชลประทานควรออกแบบแก้ไขบริเวณแนวจุดตัดกำแพงป้องกันตลิ่ง ตัดกับแนวท่อส่งก๊าซใต้ดินของ ปตท. ให้มีระยะห่างตามที่ ปตท.กำหนด และประสานงานกับการไฟฟ้าเพื่อตัดกระแสไฟฟ้าในช่วงที่มีการตอกเสาเข็มที่ลอดผ่านสายไฟฟ้าแรงสูงเพื่อความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน
๒. การระบายน้ำในคลองระพีพัฒน์ในช่วงฤดูฝนทำให้ระดับน้ำในคลองสูง เป็นอุปสรรคในการตอกเสาเข็มกำแพงป้องกันตลิ่ง	๒. เร่งรัดการทำงานเมื่อระดับน้ำในคลองระพีพัฒน์ลดลง
๓. สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ทำให้ไม่สามารถจัดหาแรงงานเพิ่มเติมได้	๓. เร่งรัดการดำเนินการ เมื่อสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) เริ่มคลี่คลาย

๒. โครงการประตุน้ำพระมหินทร์

๒.๑ ข้อมูลโครงการ

ตามที่ได้เกิดมหาอุทกภัยในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ สร้างความเสียหายต่อชีวิตความเป็นอยู่ และเศรษฐกิจของประเทศอย่างมหาศาลเป็นวงกว้าง และมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น รัฐบาลจึงได้กำหนดแผนงานจำนวน ๙ แผนงาน เพื่อบรรเทาปัญหาที่จะเกิดในอนาคต โดยการปรับปรุงระบบชลประทานในบริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นหนึ่งในแผนงานที่มีความสำคัญที่รัฐบาลต้องเร่งรัดดำเนินการ โดยจำเป็นต้องขุดขยายคลองระพีพัฒน์ ให้สามารถรองรับการระบายน้ำที่ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที และปรับปรุงอาคารชลประทานเดิมที่อยู่ในแนวคลองระพีพัฒน์ ให้สามารถใช้งานได้ภายหลังการปรับปรุงคลองระพีพัฒน์แล้วเสร็จ

๒.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการ

- ๒.๒.๑ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบระบายน้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออกตอนล่าง
- ๒.๒.๒ เพื่อบรรเทาอุทกภัยในฤดูน้ำหลากพื้นที่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลพบุรี และกรุงเทพมหานคร
- ๒.๒.๓ เป็นแหล่งน้ำไว้ใช้อุปโภค - บริโภคของราษฎร
- ๒.๒.๔ เพิ่มประสิทธิภาพในการส่งน้ำให้กับพื้นที่ชลประทาน

๒.๓ ผลสัมฤทธิ์

สามารถรองรับการระบายน้ำบริเวณเขื่อนพระรามหก ปริมาณ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที ซึ่งเมื่อดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จประตุน้ำพระมหินทร์ จะสามารถรองรับการระบายน้ำของคลองระพีพัฒน์ ภายหลังการปรับปรุงคลองเรียบร้อยแล้ว ที่อัตราการระบายน้ำ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที ช่วยให้ประสิทธิภาพการระบายน้ำคลองระพีพัฒน์เพิ่มขึ้น ช่วยการระบายน้ำในเขตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ลดระยะเวลา น้ำท่วมขังในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลพบุรี อ่างทอง และจังหวัดสิงห์บุรี เป็นเครื่องมือสำคัญในการทอน้ำเข้าพื้นที่ชลประทาน ของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาป่าสักใต้ และโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครหลวง

๒.๔ ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓)

๒.๕ หน่วยงานที่รับผิดชอบ สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ ๑๒ กองพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง

๒.๖ แผน - ผลการปฏิบัติงาน

- ๑) แผนการปฏิบัติงาน ๑๐๐ % ผลการปฏิบัติงาน ๑๐๐ %
- ๒) งบประมาณที่ได้รับจัดสรร จำนวน ๓๘๓,๔๕๑,๗๐๕ บาท
- ๓) เบิกจ่ายจริง จำนวน ๓๘๓,๔๑๖,๐๕๖.๗๔ บาท (คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๙๙)

ตารางที่ ๔ : ตารางแสดงแผน - ผลการปฏิบัติงานประจำปี และการใช้จ่ายเงินตั้งแต่เริ่มโครงการ

หน่วย : บาท

งวดที่	จำนวน	คิดเป็น (%)	หมายเหตุ
๑	๑๔๕,๓๐๔,๐๙๓.๔๑	๙๙.๙๙	เบิกจ่ายจาก งบประมาณ ๒๕๖๑
๒	๑๓๖,๗๙๕,๔๘๑.๐๘	๑๐๐.๐๐	เบิกจ่ายจาก งบประมาณ ๒๕๖๒
๓	๑๐๑,๓๑๖,๔๘๒.๒๕	๙๙.๙๘	เบิกจ่ายจาก งบประมาณ ๒๕๖๒/๒๕๖๓
รวมทั้งสิ้น	๓๘๓,๔๑๖,๐๕๖.๗๔	๙๙.๙๙	

ที่มา : ข้อมูลแผนงานบรรเทาอุทกภัย ๙ แผนงาน กรมชลประทาน

๔) ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะในพื้นที่

จากการลงพื้นที่ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการประตูละบายน้ำพระมหินทร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะในพื้นที่ ดังตารางที่ ๕

ตารางที่ ๕ : ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะในพื้นที่

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ
๑. บริเวณพื้นที่ก่อสร้างมีระบบสาธารณูปโภค คือ ท่อก๊าซ และท่อส่งน้ำของโรงไฟฟ้า ทำให้เกิดขวางบริเวณแนวก่อสร้าง	๑. กรมชลประทานควรวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกับ การไฟฟ้า และ ปตท. เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบสาธารณูปโภค
๒. ในระหว่างการก่อสร้างประตูละบายน้ำ พบว่า ปริมาณน้ำไม่เพียงพอกับความต้องการของพื้นที่ ด้านท้ายของประตูละบายน้ำ ส่งผลให้พื้นที่เกษตรกรได้รับความเสียหาย	๒. กรมชลประทานควรมีการวางแผน ออกแบบทางผันน้ำในระหว่างการก่อสร้างให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ปริมาณน้ำเพียงพอต่อความต้องการของพื้นที่เกษตรกรด้านท้ายของประตูละบายน้ำ
๓. พื้นที่ก่อสร้างอยู่ในเขตชุมชน อาจส่งผลกระทบต่อด้านความปลอดภัยต่อประชาชนที่สัญจรผ่าน	๓. กรมชลประทานควรจัดทำป้ายเตือน/รั้วกัน บริเวณพื้นที่ก่อสร้าง และติดตั้งไฟส่องสว่าง เพื่อความปลอดภัยของประชาชนที่สัญจรผ่าน

๓. โครงการประตูละบายน้ำพระศรีเสาวภาค

๓.๑ ข้อมูลโครงการ

เนื่องจากเหตุการณ์อุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาในอดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น ปี ๒๕๑๘ ๒๕๒๖ ๒๕๓๘ ๒๕๔๕ ๒๕๔๙ ๒๕๕๓ และ ๒๕๕๔ มีแนวโน้มการเกิดขึ้นและปริมาณมากขึ้นในอนาคต ก่อให้เกิดความเสียหายให้กับประเทศอย่างมากและกว้างขวางในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะมหาอุทกภัยในปี ๒๕๕๔ ประกอบกับระบบชลประทานส่วนใหญ่ในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก ได้ถูกออกแบบไว้เพื่อการส่งน้ำเป็นหลัก

ซึ่งไม่สามารถรองรับและระบายน้ำในช่วงฤดูน้ำหลากได้ รัฐบาลจึงได้มีนโยบายให้กรมชลประทานศึกษา โครงการปรับปรุงสภาพลุ่มน้ำ และการระบายน้ำพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างฝั่งตะวันออก โดยการผันน้ำจากแม่น้ำป่าสัก ที่เขื่อนพระรามหก ลงสู่แม่น้ำบางปะกงและอ่าวไทย โดยเริ่มจากการปรับปรุงคลองระพีพัฒน์ ซึ่งเป็นคลองส่งน้ำฝั่งซ้าย ให้สามารถระบายน้ำได้ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที เมื่อน้ำไหลมาถึงบริเวณอำเภอนองแคว จังหวัดสระบุรี จะบริหารจัดการน้ำ โดยระบายลงคลองระพีพัฒน์แยกตก ผ่านประตูระบายน้ำพระศรีศิลป์ (ใหม่) อัตราการระบาย ๑๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที และระบายลงคลองระพีพัฒน์แยกใต้ผ่าน ประตูระบายน้ำพระศรีเสาวภาค (ใหม่) อัตราการระบาย ๓๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที ดังนั้น จึงจำเป็นต้องก่อสร้างประตูระบายน้ำพระศรีเสาวภาคแห่งใหม่ ทดแทนประตูระบายน้ำเดิมที่บริเวณ กม. ๓๒+๓๐๐ ให้สามารถบริหารจัดการน้ำได้ตามวัตถุประสงค์ จากเหตุการณ์มหาอุทกภัยพื้นที่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง เมื่อปี ๒๕๕๔ กรมชลประทานซึ่งได้รับมอบหมาย ให้ศึกษา พัฒนา ปรับปรุง ระบบชลประทานพื้นที่เจ้าพระยาฝั่งตะวันออกตอนล่าง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผันน้ำ จากแม่น้ำป่าสักเข้าคลองระพีพัฒน์ให้มากขึ้น และเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำ และส่งน้ำในโครงข่าย ระบบชลประทาน และระบบคลองธรรมชาติ เพื่อระบายลงสู่แม่น้ำสายหลักและทะเลอ่าวไทย รวมถึงการแก้ไข ปัญหาการระบายน้ำออกจากพื้นที่ลุ่มต่ำในบริเวณนอกคันกั้นน้ำตามแนวพระราชดำริ

๓.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการ

๓.๒.๑ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ

๓.๒.๒ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ในเขตพื้นที่ทุ่งเจ้าพระยาตอนล่างฝั่งตะวันออก ในเขตพื้นที่ชุมชน พื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่อุตสาหกรรมในอนาคต

๓.๓ ผลสัมฤทธิ์ เพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำ สามารถระบายน้ำได้เพิ่มขึ้นเป็น ๓๐๐ ลูกบาศก์เมตร/ วินาที

๓.๔ ระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓)

๓.๕ หน่วยงานที่รับผิดชอบ สำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดกลางที่ ๘ กองพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง

๓.๖ แผน-ผลการปฏิบัติงาน

๑) แผนการปฏิบัติงาน ๑๐๐ % ผลการปฏิบัติงาน ๑๐๐ %

๒) งบประมาณที่ได้รับจัดสรร จำนวน ๒๐๓,๖๔๔,๐๐๐ บาท

๓) เบิกจ่ายจริง จำนวน ๒๐๐,๓๓๓,๔๕๓.๖๐ บาท (คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๓๘)

ตารางที่ ๖ : ตารางแสดงแผน-ผลการปฏิบัติงานประจำปี และการใช้จ่ายเงินตั้งแต่เริ่มโครงการ

หน่วย : บาท

งวดที่	จำนวน	คิดเป็น (%)	หมายเหตุ
๑	๓๖,๔๙๐,๙๔๒.๒๑	๑๗.๙๒	เบิกจ่ายจาก ปีงบประมาณ ๒๕๖๑
๒	๔๐,๘๙๗,๒๘๔.๖๘	๒๐.๐๘	เบิกจ่ายจาก ปีงบประมาณ ๒๕๖๑/๒๕๖๒
๓	๑๘,๘๓๘,๐๗๘.๒๐	๙.๒๕	เบิกจ่ายจาก ปีงบประมาณ ๒๕๖๒
๔	๑๑,๓๘๒,๐๓๐.๓๔	๕.๕๙	เบิกจ่ายจาก ปีงบประมาณ ๒๕๖๒
๕	๑๐,๑๒๔,๓๒๒.๐๐	๔.๙๗	เบิกจ่ายจาก ปีงบประมาณ ๒๕๖๒
๖	๑๖,๙๑๘,๙๔๒.๕๗	๘.๓๑	เบิกจ่ายจาก ปีงบประมาณ ๒๕๖๒
	๒,๖๒๕,๗๙๐.๑๕	๑.๒๙	ผลงานยกยอดมาจากงาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๓
๗	๓๐,๒๓๒,๐๘๖.๓๘	๑๔.๘๕	เบิกจ่ายจาก ปีงบประมาณ ๒๕๖๓
๘	๓๒,๘๒๓,๙๗๗.๐๗	๑๖.๑๒	เบิกจ่ายจาก ปีงบประมาณ ๒๕๖๓
รวมทั้งสิ้น	๒๐๐,๓๓๓,๔๕๓.๖๐	๙๘.๓๘	

ที่มา : ข้อมูลแผนงานบรรเทาอุทกภัย ๙ แผนงาน กรมชลประทาน

๔) ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะในพื้นที่

จากการลงพื้นที่ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการประตุระบายน้ำพระศรีเสาวภาคจังหวัดสระบุรี โดยคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะในพื้นที่ ดังตารางที่ ๗

ตารางที่ ๗ : ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะในพื้นที่

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ
๑. ในระหว่างการก่อสร้างประตุระบายน้ำ พบว่า ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการของพื้นที่ ด้านท้ายของประตุระบายน้ำ ส่งผลให้พื้นที่เกษตรกรรม ได้รับความเสียหาย	๑. กรมชลประทานควรมีการวางแผน ออกแบบทางผันน้ำในระหว่างการก่อสร้างให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ปริมาณน้ำเพียงพอต่อความต้องการของพื้นที่เกษตรกรรมด้านท้ายของประตุระบายน้ำ
๒. พื้นที่ก่อสร้างอยู่ในเขตชุมชน อาจมีผลกระทบต่อความปลอดภัยต่อประชาชน	๒. กรมชลประทานควรจัดทำป้ายเตือน รั้วกั้นพื้นที่ก่อสร้าง ติดตั้งไฟส่องสว่าง และประสานขอความอนุเคราะห์เจ้าหน้าที่ตำรวจมาช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการจราจรในเขตพื้นที่ก่อสร้าง ในช่วงที่มีการจราจรหนาแน่น
๓. การดำเนินการก่อสร้างล่าช้ากว่าสัญญา	๓. กรมชลประทานควรทำบันทึกแจ้งเร่งรัดการทำงาน และร่วมประชุมหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

สรุปผลจากการประเมินความพึงพอใจโครงการ พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับการก่อสร้างโครงการดังกล่าว และมีความเชื่อมั่นว่าถ้าโครงการแล้วเสร็จ สามารถช่วยระบายน้ำได้ในปริมาณเพิ่มมากขึ้นและลดปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นซ้ำซากในพื้นที่ได้

๗. วิเคราะห์ความเสี่ยงของการตรวจสอบและประเมินผลตามประเด็นการตรวจสอบย่อย

๗.๑ การประเมินความเสี่ยง

๗.๑.๑ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การบริหารงาน การนำนโยบาย/กลยุทธ์ไปปฏิบัติ และความสามารถในการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลง

- โอกาสเกิดความเสี่ยง

- ระดับ ๑ น้อยมาก
 ระดับ ๒ น้อย
 ระดับ ๓ ปานกลาง
 ระดับ ๔ สูง
 ระดับ ๕ สูงมาก

๗.๑.๒ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน/ปฏิบัติการ ได้แก่ การปฏิบัติงานของบุคลากรหรืออัตรากำลัง กระบวนการทำงาน หรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน

- โอกาสเกิดความเสี่ยง

- ระดับ ๑ น้อยมาก
 ระดับ ๒ น้อย
 ระดับ ๓ ปานกลาง
 ระดับ ๔ สูง
 ระดับ ๕ สูงมาก

➤ อธิบายการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน/ปฏิบัติการ

- อาจเกิดขึ้นในกิจกรรมการดำเนินงาน : การขับเคลื่อนแผนบรรเทาอุทกภัยลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ทั้ง ๙ แผนงาน ไม่เป็นไปตามแผนงานโครงการ ทำให้เกิดปัญหาอุทกภัย ส่งผลให้เกิดความเสียหายกับพื้นที่ชุมชน พื้นที่การเกษตร และพื้นที่อุตสาหกรรม

- ข้อค้นพบ :

๑) จากการตรวจสอบและพิจารณาแผนดำเนินงาน และแผนงานก่อสร้างของกรมชลประทานแล้วพบว่าช่วงตอนกลางเริ่มจากแม่น้ำป่าสักตอนเหนือเขื่อนพระรามหก ปรับปรุงคลองระพีพัฒน์ให้รับน้ำได้ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที เพื่อส่งน้ำและระบายน้ำไปปลายคลองระพีพัฒน์ ระยะทางยาวประมาณ ๓๒ กิโลเมตร การปรับปรุงคลองระพีพัฒน์ และอาคารประกอบต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นไปตามแผนงาน ซึ่งสามารถระบายน้ำไปปลายคลองได้ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที เมื่อแล้วเสร็จ อาจจะมีผลกระทบกับพื้นที่ตอนล่าง ที่รับน้ำจากปลายคลองระพีพัฒน์ ซึ่งเป็นพื้นที่ Flat มีความลาดเตต่าเกิดน้ำท่วมขังได้ง่าย จะต้องสามารถรับน้ำและระบายน้ำออกไปตามแผนให้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว มิฉะนั้นจะเกิดสภาวะน้ำท่วมในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และฉะเชิงเทรา เพิ่มขึ้นจากปกติได้

๒) การดำเนินการขุดลอก ขยายคลองระพีพัฒน์ ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ตลอดสาย

๓) การก่อสร้างแหล่งเก็บกักน้ำของกรมชลประทาน พบว่าบางโครงการใช้ระยะเวลาดำเนินการหลายปีจึงจะแล้วเสร็จ จึงยังไม่มีผลกระทบโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมทางเศรษฐกิจ หรือข้อมูลความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ

๔) เนื่องจากแนวเสาเข็มงานเขื่อนป้องกันตลิ่งบริเวณ กม. ๐+๘๓๐ L/R ตัดผ่านแนวท่อส่งก๊าซใต้ดินขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๑๖ นิ้วของ ปตท. มีระยะห่างจากแนวท่อส่งก๊าซใต้ดินเพียง ๐.๓๒ เมตร ซึ่งตามที ปตท.กำหนดไว้ต้องมีระยะห่างไม่น้อยกว่า ๑.๐๐ เมตร จึงทำให้ปั้นจั่นตอกเสาเข็มแนวก่อสร้างกำแพงป้องกันตลิ่งอยู่ในระยะการทำงานที่ไม่ปลอดภัย เพราะต้องลอดผ่านแนวสายไฟฟ้าแรงสูง

- ข้อเสนอแนะการแก้ไขเพื่อลดความเสี่ยง :

๑) กรมชลประทานควรพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๑.๑) เร่งรัดการขุดลอกคลอง และปรับปรุงการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำคลองระพีพัฒน์ตลอดสาย ให้แล้วเสร็จตามแผน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ทั้งในด้านการส่งน้ำชลประทานและการระบายน้ำหลาก โดยเริ่มตั้งแต่คลองระพีพัฒน์ผ่านโครงข่ายระบบชลประทานที่มีอยู่เดิม ไปจนถึงสถานีสูบน้ำและประตูระบายน้ำต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่บริเวณชายทะเลอ่าวไทย และแม่น้ำสายหลักต่าง ๆ ทั้งในช่วงฤดูน้ำหลากและช่วงฤดูแล้ง ถ้าดำเนินการตามแผนเสร็จ จะสามารถระบายน้ำในระบบชลประทานเพิ่มขึ้นจาก ๒๑๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที เป็น ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที

๑.๒) เร่งรัดการปรับปรุงก่อสร้างระบบชลประทาน อาคารประกอบต่างๆ รวมทั้งการขุดลอกคลองระบายน้ำ พื้นที่แก้มลิงเพื่อรองรับน้ำในพื้นที่ตอนล่าง ให้ได้ตามแผนงานที่กำหนดไว้ ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เพื่อให้สามารถรับน้ำจากปลายคลองระพีพัฒน์ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที ได้โดยไม่ทำให้เกิดน้ำท่วมพื้นที่ตอนล่างเพิ่มขึ้นอีกจากสภาพปกติ

๑.๓) ควรนำระบบ SCADA (Supervisory Control and Data Acquisition) มาพัฒนาใช้เพื่อให้มีระบบควบคุมบริหารจัดการอุทกภัยให้ทันต่อสถานการณ์ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๑.๔) ควรแบ่งระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการออกเป็น ๓ ระยะ

๑.๔.๑) ก่อนการดำเนินโครงการ ควรตั้งคณะกรรมการศึกษาสำรวจ เพื่อทำการวิเคราะห์และประเมินสภาพปัญหา ตลอดจนความคุ้มค่าการลงทุนของโครงการ

๑.๔.๒) ระหว่างดำเนินโครงการ ควรกำกับเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเป็นไปตามที่ประเมินค่าไว้ หากมีการเลื่อนกำหนดการแล้วเสร็จออกไป

ย่อมส่งผลต่อการประเมินโครงการเรื่องความคุ้มค่าการลงทุนได้

๑.๔.๓) หลังจากดำเนินการโครงการเรียบร้อยแล้ว ควรมีการประเมินผลประโยชน์ที่ได้จากโครงการ ให้ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นทางการ

๑.๕) ควรออกแบบแก้ไขบริเวณแนวจุดตัดกำแพงป้องกันตลิ่ง ตัดกับแนวท่อส่งก๊าซใต้ดินของ ปตท. ให้มีระยะห่างตามที่ ปตท.กำหนด และประสานงานกับการไฟฟ้าเพื่อตัดกระแสไฟฟ้าในช่วงที่มีการตอกเสาเข็มที่ลอดผ่านสายไฟฟ้าแรงสูงเพื่อความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

๗.๑.๓ ความเสี่ยงด้านการเงิน ได้แก่ งบประมาณที่ได้รับและการใช้จ่ายงบประมาณ การเปลี่ยนแปลงปัจจัยภายนอกที่กระทบการใช้จ่ายงบประมาณ และด้านศักยภาพด้านการเงิน

- โอกาสเกิดความเสี่ยง

- ระดับ ๑ น้อยมาก
 ระดับ ๒ น้อย
 ระดับ ๓ ปานกลาง
 ระดับ ๔ สูง
 ระดับ ๕ สูงมาก

➤ อธิบายการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการเงิน

- อาจเกิดขึ้นในกิจกรรมการดำเนินงาน : การขับเคลื่อนแผนบรรเทาอุทกภัยลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ทั้ง ๙ แผนงาน เกิดความล่าช้า และงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินการ

- ข้อค้นพบ : การขับเคลื่อนแผนบรรเทาอุทกภัยลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ทั้ง ๙ แผนงานยังไม่มี ความชัดเจน ในเรื่องระยะเวลาการดำเนินการให้แล้วเสร็จ รวมทั้งเรื่อง การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามแผน

- ข้อเสนอแนะการแก้ไขเพื่อลดความเสี่ยง :

๑) รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณให้กรมชลประทานสามารถดำเนินการตามแผนให้ครบถ้วน ทั้ง ๙ แผนงาน เพื่อบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ช่วยตัดยอดน้ำหลากหน้าเขื่อนเจ้าพระยาออกสู่อ่าวไทย เพิ่มความสามารถในการระบายน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน และแก้ไขปัญหาผลกระทบในพื้นที่นอกคันกั้นน้ำท้ายเขื่อนเจ้าพระยา

๒) กรมชลประทานควรเร่งรัดการดำเนินงานให้ได้ตามแผนงานทั้งระบบ เพื่อให้การระบายน้ำ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถบริหารจัดการน้ำ เก็บไว้ใช้เมื่อถึงฤดูแล้งได้อย่างเพียงพอ กับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ รวมทั้งแผนการกักเก็บน้ำ และสำรองน้ำไว้ใช้ในกรณีที่เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ โดยไม่ให้เกิดผลเสียหายทางเศรษฐกิจ

๗.๑.๔ ความเสี่ยงด้านกฎหมาย กฎเกณฑ์ต่างๆ ได้แก่ การขัดข้องในการดำเนินงานตามกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง และการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ

- โอกาสเกิดความเสี่ยง

- ระดับ ๑ น้อยมาก
 ระดับ ๒ น้อย
 ระดับ ๓ ปานกลาง
 ระดับ ๔ สูง
 ระดับ ๕ สูงมาก

๗.๑.๕ ความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบาย

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้มีการจัดทำหลักเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบาย ซึ่งมีที่มาจากยุทธศาสตร์ชาติในการป้องกันการทุจริตเชิงนโยบาย โดยเป็นการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริต ของโครงการตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล สำหรับการประเมินตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบาย ในขั้นตอนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน และหากมีการป้องกันได้ดีจะช่วยลดความสูญเสียอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ แนวคิด คือ การนำการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตและมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อการทุจริตมาใช้ในการริเริ่มและดำเนินโครงการที่มีวงเงินสูง (ตั้งแต่ ๕๐๐ ล้านบาท หรือ ๑,๐๐๐ ล้านบาท ขึ้นไป) หรือโครงการที่มีผลกระทบในวงกว้างต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง (ตามเกณฑ์ที่กำหนด) โดยแนวทางประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบาย เป็นหนึ่งในแนวทางเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการตามกิจกรรมปฏิรูปที่สำคัญ (Big Rock) ตามมติของคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ในกิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวทางตาม (ร่าง) แผนปฏิรูปด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) ที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ทั้งนี้ หากมีการเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมเกณฑ์ในการดำเนินการ ฝ่ายเลขานุการฯ ค.ต.ป. จะแจ้งให้ ค.ต.ป. ประจํากระทรวงเพื่อดำเนินการต่อไป

- โอกาสเกิดความเสี่ยง

- ระดับ ๑ น้อยมาก
- ระดับ ๒ น้อย
- ระดับ ๓ ปานกลาง
- ระดับ ๔ สูง
- ระดับ ๕ สูงมาก

๗.๒ การประเมินการทำงานตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ๕ ด้าน

๗.๒.๑ ประสิทธิภาพ

การดำเนินงานก่อสร้างอาคารชลประทาน ของโครงการป้องกันล้นบรรเทาภัยจากน้ำ ในปี ๒๕๖๓ และ ๒๕๖๔ ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ควรมีการเร่งรัดการดำเนินโครงการ โดยแบ่งการดำเนินงานก่อสร้างตามปีงบประมาณ ได้ดังนี้ (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔)

- ปี ๒๕๖๓ จำนวน ๒๔๔ โครงการ ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๑๙๔ โครงการ (คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๕๑) และอยู่ระหว่างดำเนินการ ๕๐ โครงการ (คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๔๙)

- ปี ๒๕๖๔ จำนวน ๒๒๒ โครงการ ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๔ โครงการ (คิดเป็นร้อยละ ๑.๘๐) อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๒๑๒ โครงการ (คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๕๐) และอยู่ระหว่างกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน ๖ โครงการ (คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๐)

๗.๒.๒ ประสิทธิภาพ

๑) ผลลัพธ์

จากวัตถุประสงค์ของโครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ ได้ให้ความสำคัญในประเด็นการลดความเสียหายจากอุทกภัยของพื้นที่เกษตรกรรม ชุมชนเมือง เขตเศรษฐกิจ และพื้นที่เสี่ยงซ้ำซาก สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ซึ่งผลการดำเนินงานในแต่ละโครงการที่อยู่ภายใต้โครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ จะมีพื้นที่ที่ได้รับการป้องกัน/ลดผลกระทบ และครัวเรือนที่ได้รับประโยชน์ ดังนี้

- ปี ๒๕๖๓ มีพื้นที่ที่ได้รับการป้องกัน/ลดผลกระทบ จำนวน ๑,๑๓๙,๗๒๕ ไร่ และครัวเรือนที่ได้รับประโยชน์ จำนวน ๒๑๕,๕๙๖ ครัวเรือน

- ปี ๒๕๖๔ ถ้ากรมชลประทานสามารถดำเนินการก่อสร้างโครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำให้เสร็จสมบูรณ์ตามแผน จะทำให้มีพื้นที่ที่ได้รับการป้องกัน/ลดผลกระทบ จำนวน ๙๓๖,๔๔๙ ไร่ และครัวเรือนที่ได้รับประโยชน์ จำนวน ๑๓๕,๒๘๕ ครัวเรือน

๒) ผลกระทบ

ผลกระทบเชิงบวก : สามารถบรรเทาปัญหาน้ำท่วมที่เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินได้ ซึ่งเกษตรกรสามารถเพาะปลูกได้เต็มประสิทธิภาพ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นเนื่องจากพื้นที่ที่ประสบปัญหาอุทกภัยน้อยลง และลดค่าใช้จ่ายของประเทศที่ต้องสูญเสียในแต่ละปี

ผลกระทบเชิงลบ : โครงการของกรมชลประทานส่วนใหญ่นอกจากต้องดำเนินการในที่ดินสาธารณะประโยชน์ บางส่วนยังกระทบไปถึงที่ดินของราษฎรซึ่งบางแห่งต้องมีการเวนคืน หรือเจรจาซื้อขายที่ดินในการชลประทาน ทำให้เกิดผลกระทบกับราษฎร

๗.๒.๓ ความโปร่งใส

ภาพรวมการดำเนินโครงการมีการประชาสัมพันธ์เปิดเผยข้อมูลข่าวสารในการดำเนินงาน เช่น แผนงาน ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน และมีกลไกการติดตาม ตรวจสอบ รายงานผลการดำเนินงาน ซึ่งทำให้สามารถตรวจสอบข้อมูลการดำเนินการได้ทุกขั้นตอน

๗.๒.๔ การมีส่วนร่วม

การดำเนินงานโครงการของกรมชลประทานผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ประชาชน สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตั้งแต่ก่อนดำเนินการก่อสร้าง ระหว่างการก่อสร้าง และหลังการก่อสร้าง โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการและการประสานงานร่วมกันระหว่างโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาที่อยู่ในพื้นที่ รวมถึงหน่วยงานส่วนกลางของกรมชลประทาน ในช่วงระบายน้ำหลากและช่วงการกักเก็บน้ำ ตลอดจนช่วงเหตุการณ์วิกฤติต่าง ๆ และมีการบริหารจัดการน้ำร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานระบายน้ำของกรุงเทพมหานคร กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมโยธาธิการและผังเมือง สำนักงานท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จังหวัดที่เกี่ยวข้อง โดยผู้แทนจากประชาชนในพื้นที่ หรือกลุ่มผู้ใช้ น้ำ เข้ามาร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการติดตามแก้ไขปัญหาทางสนามของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๗.๒.๕ ความคุ้มค่า

หากได้รับการจัดสรรงบประมาณตามแผนงานที่ได้มีการวางแผนไว้อย่างครบถ้วน และดำเนินการครบทั้ง ๙ แผนงานก็จะสามารถบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ช่วยตัดยอดน้ำหลากหน้าเขื่อนเจ้าพระยาออกสู่อ่าวไทย เพิ่มความสามารถในการระบายน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน ช่วยแก้ไขปัญหาผลกระทบในพื้นที่นอกคันกั้นน้ำท้ายเขื่อนเจ้าพระยา และสามารถตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๗.๓ การประเมินการทำงานตามหลักวงจรคุณภาพ (PDCA Cycle)

๗.๓.๑ การวางแผน (Plan) : มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ ร่วมวางแผน และกำหนดกระบวนการดำเนินงานตามโครงการ เช่น

- การวางแผนเตรียมความพร้อม การสำรวจ - ออกแบบ
- การวางแผนในการขอรับจัดสรรงบประมาณและการจัดซื้อจัดจ้าง

- การวางแผนในขั้นตอนการก่อสร้างโดยผู้รับจ้างวางแผนงานก่อสร้างซึ่งแสดงถึงขั้นตอนการทำงาน และกำหนดเวลาที่ต้องใช้ทำงาน เครื่องจักร - เครื่องมือ และบุคคลากร ภายใต้ความเห็นชอบของผู้ว่าจ้าง

๗.๓.๒ การนำไปสู่การปฏิบัติ (Do) : มีการนำแผนงานมาใช้ในการควบคุมกำกับ เพื่อการเตรียมความพร้อมในการสำรวจ/ออกแบบโครงการ การขอรับจัดสรรงบประมาณและการจัดซื้อจัดจ้าง การติดตามและเร่งรัดงานก่อสร้าง

๗.๓.๓ การติดตาม (Check) : มีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพงาน มีการประชุมประจำเดือนติดตามงานก่อสร้าง และเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ และมีหนังสือแจ้งเร่งรัดให้ดำเนินการก่อสร้างโดยคณะกรรมการตรวจรับพัสดุและกรม

๗.๓.๔ การดำเนินการ (Act) : สรุปและทบทวนผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่มีปัญหาอุปสรรค เสนอต่อผู้บริหาร และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

๘. ข้อค้นพบจากการตรวจสอบและประเมินผลตามประเด็นการตรวจสอบฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์การตรวจสอบของ อ.ค.ต.ป.

- ๑) การดำเนินการขุดลอก ขยายคลองระพีพัฒน์ ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ตลอดสาย
- ๒) การขับเคลื่อนแผนบรรเทาอุทกภัย ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ทั้ง ๙ แผนงาน ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องระยะเวลาการดำเนินการให้แล้วเสร็จ รวมทั้งเรื่อง การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการตามแผน
- ๓) การก่อสร้างแหล่งเก็บกักน้ำของกรมชลประทาน พบว่า บางโครงการใช้ระยะเวลาดำเนินการหลายปีจึงแล้วเสร็จ จึงยังไม่มีประเมินประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมทางเศรษฐกิจ หรือข้อมูลความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ
- ๔) จากการตรวจสอบและพิจารณาแผนดำเนินงาน และแผนงานก่อสร้างของกรมชลประทานแล้ว พบว่าช่วงตอนกลางเริ่มจากแม่น้ำป่าสักตอนเหนือเขื่อนพระรามหก ปรับปรุงคลองระพีพัฒน์ให้รับน้ำได้ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที เพื่อส่งน้ำและระบายน้ำไปปลายคลองระพีพัฒน์ ระยะทางยาวประมาณ ๓๒ กิโลเมตร การปรับปรุงคลองระพีพัฒน์และอาคารประกอบต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นไปตามแผนงาน ซึ่งสามารถระบายน้ำ ไปปลายคลองได้ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที เมื่อแล้วเสร็จ อาจจะมีผลกระทบต่อพื้นที่ตอนล่าง ที่รับน้ำจากปลายคลองระพีพัฒน์ ซึ่งเป็นพื้นที่ Flat มีความลาดเทต่ำเกิดน้ำท่วมขังได้ง่าย จะต้องสามารถรับน้ำและระบายน้ำออกไปตามแผนให้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว มิฉะนั้นจะเกิดสภาวะน้ำท่วมในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และฉะเชิงเทรา เพิ่มขึ้นจากปกติได้

๙. สภาพแวดล้อมหรือปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อเป้าประสงค์ของกระทรวงตามประเด็นการตรวจสอบ (นอกเหนือจากที่กระทรวงดำเนินการซึ่งอาจเกิดจากปัญหา เช่น กลไกการทำงานที่ไม่บูรณาการ ปัญหาข้อกฎหมายของกระทรวงอื่นที่มีผลต่อการดำเนินงาน ปัจจัยการตลาด ปัจจัยเงินทุน หรือปัจจัยภายนอกอื่น ๆ เป็นต้น)

สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ทำให้ไม่สามารถเคลื่อนย้ายแรงงานและเครื่องจักรข้ามจังหวัด ส่งผลให้การดำเนินการล่าช้ากว่าแผน

๑๐. ข้อเสนอแนะ แนวทางการแก้ไขที่ต้องการเสนอในเชิงนโยบายต่อรัฐบาล โดยต้องระบุหน่วยงานที่จะให้ดำเนินการให้ชัดเจน และแนวทางการแก้ไขที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมให้มากที่สุด

- ๑) รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณให้กรมชลประทานสามารถดำเนินการตามแผนให้ครบถ้วน ทั้ง ๙ แผนงาน เพื่อบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ช่วยตัดยอดน้ำหลากหน้าเขื่อนเจ้าพระยาออกสู่อ่าวไทย เพิ่มความสามารถในการระบายน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน และแก้ไขปัญหาผลกระทบในพื้นที่นอกคันกั้นน้ำท้ายเขื่อนเจ้าพระยา ซึ่งพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ จำนวน ๑๗ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัด นครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครนายก นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร สมุทรปราการ และจังหวัดฉะเชิงเทรา

๒) กรมชลประทาน ควรพิจารณาแนวทางการแก้ไข ดังต่อไปนี้

๒.๑) เร่งรัดการปรับปรุงการขุดลอกคลอง และปรับปรุงการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำคลองระพีพัฒน์ ตลอดสายให้แล้วเสร็จตามแผน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ทั้งในด้านการส่งน้ำชลประทาน และการระบายน้ำหลาก โดยเริ่มตั้งแต่คลองระพีพัฒน์ผ่านโครงข่ายระบบชลประทานที่มีอยู่เดิม ไปจนถึงสถานีสูบน้ำ และประตูระบายน้ำต่างๆ ที่ตั้งอยู่บริเวณชายทะเลอ่าวไทย และแม่น้ำสายหลักต่างๆ ทั้งในช่วงฤดูน้ำหลาก และช่วงฤดูแล้ง ถ้าดำเนินการตามแผนเสร็จ จะสามารถระบายน้ำในระบบชลประทานเพิ่มขึ้นจาก ๒๑๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที เป็น ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที

๒.๒) เร่งรัดปรับปรุงก่อสร้างระบบชลประทาน อาคารประกอบต่างๆ รวมทั้งการขุดลอกคลองระบายน้ำ และพื้นที่แก้มลิง เพื่อรองรับน้ำในพื้นที่ตอนล่าง ให้ได้ตามแผนงานที่กำหนดไว้ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เพื่อให้รับน้ำจากปลายคลองระพีพัฒน์ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที ได้โดยไม่ทำให้เกิดน้ำท่วมพื้นที่ตอนล่างเพิ่มขึ้นอีก จากสภาพปกติ

๒.๓) เร่งรัดการดำเนินงานให้ได้ตามแผนงานทั้งระบบ เพื่อให้การระบายน้ำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถบริหารจัดการน้ำเก็บไว้ใช้ เมื่อถึงฤดูแล้งได้อย่างเพียงพอกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ รวมทั้งแผนการกักเก็บน้ำและสำรองน้ำไว้ใช้ ในกรณีที่เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ โดยไม่ให้เกิดผลเสียหายทางเศรษฐกิจ

๒.๔) ควรออกแบบแก้ไขบริเวณแนวจุดตัดกำแพงป้องกันตลิ่ง ตัดกับแนวท่อส่งก๊าซใต้ดินของ ปตท. ให้มีระยะห่างตามที่ ปตท.กำหนด และประสานงานกับการไฟฟ้าเพื่อตัดกระแสไฟฟ้าในช่วงที่มีการตอกเสาเข็มที่ลอดผ่านสายไฟฟ้าแรงสูงเพื่อความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

๒.๕) ควรนำระบบ SCADA (Supervisory Control and Data Acquisition) มาพัฒนาใช้เพื่อให้มีระบบควบคุมบริหารจัดการอุทกภัยให้ทันต่อสถานการณ์ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๒.๖) ควรแบ่งระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

๒.๖.๑) ก่อนการดำเนินโครงการ กรมชลประทานควรตั้งคณะกรรมการศึกษาสำรวจ เพื่อทำการวิเคราะห์และประเมินสภาพปัญหา ตลอดจนความคุ้มค่าการลงทุนของโครงการ

๒.๖.๒) ระหว่างดำเนินโครงการ กรมชลประทานควรกำกับเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเป็นไปตามที่ประเมินค่าไว้ หากมีการเลื่อนกำหนดการแล้วเสร็จออกไป ย่อมส่งผลต่อการประเมินโครงการเรื่องความคุ้มค่าการลงทุนได้

๒.๖.๓) หลังจากดำเนินการโครงการเรียบร้อยแล้ว กรมชลประทานควรมีการประเมินผลประโยชน์ที่ได้จากโครงการ ให้ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นรูปธรรม

๑๑. สรุปประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากประเด็นที่ตรวจสอบฯ

๑๑.๑) หากได้รับการจัดสรรงบประมาณตามแผนงานที่ได้มีการวางแผนไว้อย่างครบถ้วน และดำเนินการครบทั้ง ๙ แผนงาน ก็จะสามารถลดความเสียหายจากอุทกภัยของพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง และสร้างความเชื่อมั่นต่อนักลงทุน

๑๑.๒) การดำเนินงานโครงการเป็นไปโดยซื่อสัตย์สุจริต สามารถตรวจสอบได้ อีกทั้งยังมีช่องทางรับข้อร้องเรียน และติดตามพร้อมแจ้งผลการจัดการข้อร้องเรียน

๑๑.๓) การดำเนินงานโครงการส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางบวกและทางลบ โครงการจึงกำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ เช่น การเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจวางแผนวิธีปฏิบัติงาน และการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความเห็น และนำข้อเสนอแนะมาเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจดำเนินโครงการ

ภาคผนวก

๑. ภาพประกอบการลงพื้นที่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ของคณะกรรมการ
ตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 - โครงการประตุน้ำปากคลองระพีพัฒน์ ตำบลท่าหลวง อำเภอท่าเรือ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 - โครงการประตุน้ำพระมรินทร์ ตำบลหนองขนก อำเภอท่าเรือ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 - โครงการประตุน้ำพระศรีเสาวภาค ตำบลหนองแค อำเภอหนองแค
จังหวัดสระบุรี
๒. ตารางแสดงข้อมูลรายละเอียดโครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ และ พ.ศ. ๒๕๖๔ (แผ่นซีดีที่แนบ)

การลงพื้นที่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล
โครงการประตุน้ำปากคลองระพีพัฒน์ ตำบลท่าหลวง อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การลงพื้นที่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล
โครงการประตุน้ำพระมหินทร์ ตำบลหนองขนาк อำเภอกำแพง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

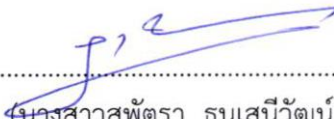
การลงพื้นที่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล
โครงการประตุน้ำพระศรีเสาวภาค ตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี
ของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

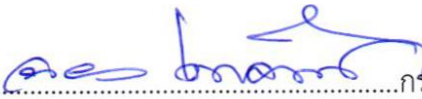

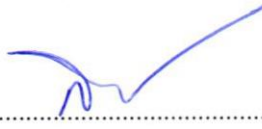

การลงนามรับรองรายงาน

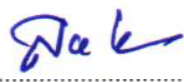
ลงชื่อ..........ประธานกรรมการ
(นายเจติมพร พิรุณसार)

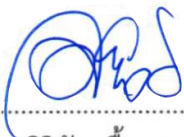
ลงชื่อ..........กรรมการ
(นางสาวสุพัตรา ธนเสนีวัฒน์)

ลงชื่อ..........กรรมการ
(นายฉลอง เทพวิทักษ์กิจ)

ลงชื่อ..........กรรมการ
(นางสมหญิง เปี่ยมสมบูรณ์)

ลงชื่อ..........กรรมการ
(นายปรีชา สมบูรณ์ประเสริฐ)

ลงชื่อ..........กรรมการและเลขานุการ
(นางละอ อชันรักษ์)
ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบภายใน
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ลงชื่อ..........กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(นายศิริชัย เอื้อบุญกนก)
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบบริหาร
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ลงชื่อ..........กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(นายอานนท์ นนทรีย์)
ผู้อำนวยการสำนักตรวจราชการ
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

